

A MAGYAR
KODÁLY
TÁRSASÁG
HÍREI

XXXVIII. évfolyam

2017/3

Szeretettel hívjuk
barátainkat, ismerőseinket és mindenkit,
aki az elmúlt 45 évben a

Budapesti Monteverdi Kórus

énekeसे volt,
2017. május 7-én, vasárnap délután 3 órakor kezdődő

Jubileumi hangversenyünkre

a Ciszterci Szent Imre templomba

(Budapest, XI. Villányi út 25.)

Műsor

Claudio Monteverdi és Kodály Zoltán művei

Közreműködik

Illényi-Szapannos Edit – szoprán
Budapesti Monteverdi Kórus
Barokk Kamarazenekar

Vezényel

az együttes alapító karnagya

Kollár Éva

A hangversenyre a belépés ingyenes, szíves adományaitak köszönettel fogadjuk

A
MAGYAR
KODÁLY TÁRSASÁG
HÍREI

SZERKESZTI:
MÁRKUSNÉ NATTER-NÁD KLÁRA

XXXVIII. évfolyam – 2017/3
szeptember

TARTALOM

Győri Zenei Nevelési Konferencia – <i>Márkusné Natter-Nád Klára</i>	4
Fertődi hangverseny 1959 – <i>Nagy Miklós</i>	14
Személyes emlékek, Kodály Zoltán, Bónis Ferenc – <i>Tátrai Zsuzsanna</i> . . .	17
Pécs „Szálfa dőlt ki közülünk” – <i>Márky Gabriella</i>	24
Galánta, XVII. Kodály napok – <i>Hartyányi Judit</i>	28
Szőnyi Erzsébet titkai – <i>Köteles György</i>	32
Kecskemét, Szőnyi Erzsébet gyűjtemény átadás – <i>Polyák Zsuzsanna</i> . . .	42
Sopronban Kodály Emlékhangverseny – <i>Hartyányi Judit</i>	45
Érd, Országos Kodály Zoltán Műveltségi vetélkedő – <i>Dr. Aradszky András, Márkusné Natter-Nád Klára</i>	47
Forrai Katalinra és Kodály Zoltánra emlékeztünk – <i>Nagy Jenőné</i>	51
A Budapesti Monteverdi Kórus Jubileumi hangversenye – <i>Nagy Márta</i> .	53
Baltoni Kórustábor 2017 – <i>Nagy Márta</i>	54
Budapest, Pro Cultura Hungarica-díj – <i>Szabados Julianna</i>	56
KÖNYVISMERTETÉS	
Tari Lujza: Zenészsnevek Családnevek – <i>Köteles György</i>	57
MEGEMLEKEZÉSEK	
Vikár László búcsúztatása – <i>Tari Lujza</i>	59
BÚCSÚZUNK	
Benczéné Dr. Mező Judit	62
Víg Józsefné Ernőfy Györgyi	62
Dr. Falvy Zoltán	63

A címodalt Borsos Miklós alkotásával **Szántó Tibor** tervezte

A kiadványt Dobó Nándor tervezte

Kiadja a **Magyar Kodály Társaság**

Felelős kiadó: a **Magyar Kodály Társaság elnöke**

Adószámunk: 19040437-1-42

ISSN 0230-3639

Nyomda: László és Társa Bt.

Felelős vezető: László András

Kiadványunk támogatói

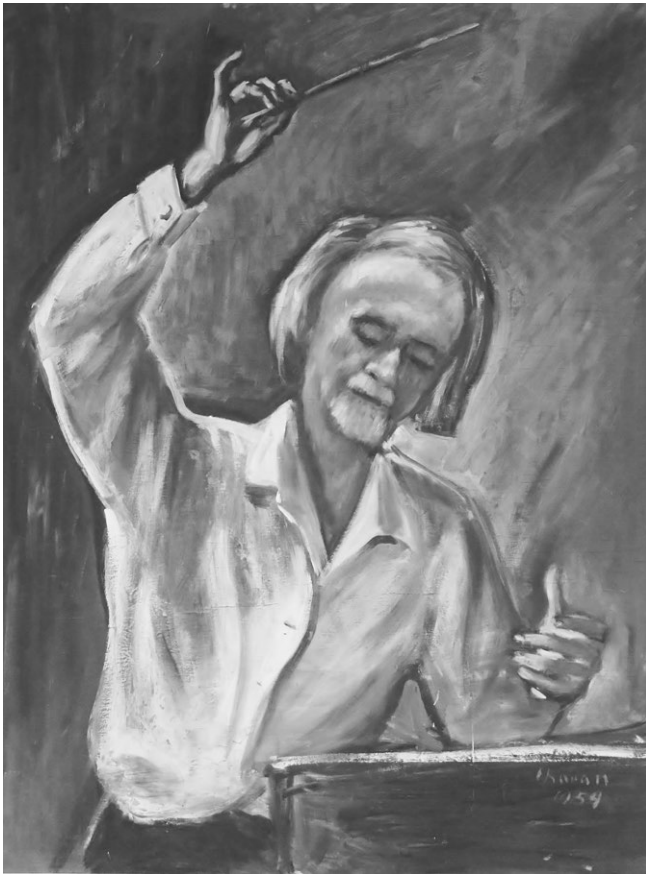
Nemzeti Kulturális Alap

EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA

MAGYAR MŰVÉSZETI
AKADÉMIA

Kodály Zoltán

Chován Lóránt festőművész alkotása

A művész a képet 1954-ben Amerikában festette. Egyik pozsonyi látogatásakor nővérének ajándékozta, aki azt a Csemadoknak adományozta.

A kép a Csemadok Pozsony-város és Pozsony-járási közös irodájában lett elhelyezve, az országos elnök irodáját díszíti.

IX. Győri Zenei Nevelési Konferencia

2017. május 11-14.

Fél évszázada – éppen 50 éve merült fel a gondolat, hogy Magyarországon rendezzenek Zenei Nevelési Konferenciát. Most 2017-ben, a Kodály jubileumi évben különösen értékes a visszaemlékezés, mivel az első nagy országos találkozó terve és annak előkészületei éppen 1967-ben kezdődtek.

A gondolatot *Kodály* tanítványa, *Szőnyi Erzsébet* a Zeneakadémia tanára vetette föl, visszaemlékezéséből idézünk: „Az ötlet nagyon időszerűnek látszott, mert az 1964-es rendkívül sikeres budapesti ISME konferencia után, az 1965-ben Bonn-ban rendezett Bundesschulmusik Woche (Szövetségi Iskolazenei Hét) mintájára alkalom kínálkozott egy hazai nagy seregszemlére, mely betekintést nyújt az egész zenei nevelési vertikumba.” Így az ottani részvétel és az ott szerzett tapasztalatok feltárták egy ilyen a szakmát megmozgató, széleskörű konferencia jelentőségét, és egyúttal annak a felismerését, hogy Magyarországon rendezzenek hasonló nemzetközi konferenciát a magyar zenetanárok részére.

Az elképzelés partnerre talált Győr városában. *Dr. Nagy Miklós* tanár, karnagy, a győri Liszt Ferenc Zeneiskola, majd Zeneművészeti Szakközépiskola igazgatója, az időben Tanácsstagként meg tudta győzni a város vezetőit – különös tekintettel a város 700 éves évfordulójának közeledtére – a zenei rendezvény támogatására. Győr 1967. februárjában bejelentette, hogy kéri a Magyar Zenei Nevelési Konferencia rendezési jogát. *Kodály Zoltán* örömmel fogadta a tervet és megkezdődtek az időpont egyeztetések személyes találkozásra. *Kodály Zoltán* 1967. március 6-án bekövetkezett váratlan halála során sajnálatos módon erre már nem került sor. – De így esik egybe a két 50 éves évforduló, a halál – és az új nagyszerű terv születése.

Az 1968. májusára tervezett Konferencia előkészületei hatalmas energiával zajlottak.

Budapesten *Szőnyi Erzsébet* szervezte a zenei programot. Az érdeklődési körbe vonta a legkiválóbb szakembereket és meghívta a zenei előadókat, és szekció vezetőket. Csak néhány nevet említek a teljesség igénye nélkül, akik mai napig élénken az emlékemben élnek. *Bárdos Lajos*, *Sárosi Bálint*, *Somfai László*, *Tusa Erzsébet*, *Forrai Katalin*, *Ugrin Gábor*, *Párkai István*, *Vikár László*.

Győrben *Módos Dezsóné* tanácselnök helyettes küzdött a konferenciáért. Úgy döntöttek, hogy a Művelődési Osztály egyik felügyelője zenész legyen. Hosszú ideig *Pintér Ferenc* töltötte be e tisztséget – ő már sajnos nincs közöttünk. Ám tisztelettel köszönhetjük Győr városának a szerve-

zőit és tanúit akik még köztünk lehetnek, mindenek előtt *Dr. Nagy Miklós* és *Cziglényi László* tanár urakat, valamint *Nagy Klára* tanárnőt.

Az első konferenciának hatszáznál több résztvevője volt. Az ország ének- és zenetanárai óvodától a középiskoláig, hangszeres tanárok alsó és középfokról, nagy érdeklődéssel várták e találkozást, hiszen ilyen fórum addig még nem volt. Akkori résztvevők ma is felejthetetlen élményként emlékeznek azokra a csodálatos napokra amikor zengett, csengett a város az énekszótól. A zárónap estéjén énekszóval vonultak a Városháza elé, ahol már szílamokba csoportosulva zúgott fel Kodály-Berzsenyi Magyarokhoz kánonja, *Szőnyi Erzsébet* vezényletével. A Konferencia jó híre hamarosan elterjedt és háromévenként megismételve, öt alkalommal rendezték e nemzetközi kitekintésre is méltó konferenciát.

Később e nemes feladathoz társult a Magyar Zeneiskolák Szövetsége. Itt megemlítem *Földes Imre* professzor vezetését, *Csébfalvi Éva* szervezését, és *Laczó Zoltán* közreműködését, aki a legutóbbi VIII. Konferencián még előadóként szerepelt, de mint igaz tanúságtévő, sajnos már nincs közöttünk.

Miközben az elmúlt évtizedekben országsszerte újabb fesztiválok és szimpóziumok szerveződtek, kialakítva saját hagyományukat, ezalatt Győrből kevesebb hír érkezett. Ám alig két évtized elmúltával az emlékezés felelevenítette azon emlékezetes napokat amikor város-szerte zengett az énekszó és a Győrben zajló események híre messzire eljutott. A város számos zenei intézménye, nagy tudástartalékkal, sokirányú aktív szervezéssel, közös összefogással megindította a tervezést újabb országos nagy találkozó megrendezésére. A terv megvalósult és 2010 áprilisában megrendezésre került a VII. Zenei Nevelési Konferencia, és ekkor célul tűzték e nemes hagyomány további folytatását. Így került sor a VIII. Konferencia létrejöttére 2014-ben május 15-18-ig. Majd ennek értelmében került megrendezésre most, 2017. május 11-14 között a IX. Győri Zenei Nevelési Konferencia.

Az újkori szervezőbizottság nagy gonddal szervezte a programot, ebben segítettek az elmúlt évi tapasztalatok is. Három fő területet említhetünk meg: A résztvevők országos keretekben való felkutatása, meghívása; A program összeállítása, kiváló előadók felkérése; A helyszín kiválasztása, megszervezése. E tekintetben is különös elismerés illeti a szervezőket. Győr gyönyörű belvárosának közepén a „Káptalandombon” álló Konferencia Hotel volt a Konferencia központja. Az ünnepélyes megnyitó, az előadások helyszíne, a szállás és étkezés mind azonos helyen! Az idő kihasználása (és valljuk meg a kényelem) mellett ez adott lehetőséget a résztvevőknek az előadásokat követően az állandó további szakmai eszmecserekre, ami a továbbképzéseknek egyik legnagyobb – hivatalosan ugyan nem jegyzett – de jelentős haszna.

A programszervezésnek két ága volt: az *Előadások* és a *Szekció programok*. Ehhez kapcsolódtak a szabadon választható koncert lehetőségek

az *Öt Templom Fesztivál* keretében. Egyik érdekessége a városnak, Győr –Újváros egyedül álló építészeti értéke, a szinte egyazonos utcában található 5 templom: a Görögkatolikus- Katolikus- Református templom, a Zsinagóga és az Evangélikus Öregtemplom. (Itt említhetjük meg, hogy versenyben vannak előkelő helyezéssel, a Minősített Európai Fesztivál cím fődíjáért.) Az egymást követő estéken mindegyikben egy-egy különleges vendég-együttes előadásában megszólaló hangversenyt tartottak, mely nagy közönség érdeklődést vonzott.

Beszámolóinkat időrendi sorrendben követhetjük. Május 11-én csütörtök délután volt a konferencia ünnepélyes megnyitója. *Rózsavölgyi László* Győr MJV Kulturális (sport, turisztikai) bizottság elnöke a város nevében köszöntötte a vendégeket, a nagy számban érkezett résztvevőket és sikeres, eredményes tanácskozást kívánt. Megnyitó beszédét *Dr. Márkusné Natter-Nád Klára* mondott, melyben kiemelte a Nevelési Konferencia megalapításának példamutató jelentőségét, megemlítve a múlt kiváló szakembereit akik kezdetektől részesei voltak ennek a létrehozásában és színvonalas fenntartásában, tovább fejlesztve fél évszázadra kiható hatását. Majd egy fontos, örömteli hír bejelentésével kívánta köszönteni a Konferenciát.

2016 december elején felvették a „**Kodály-módszert**” a szellemi kulturális örökségek UNESCO-listájára. „*A legjobb megőrzési gyakorlatok*” családjába nyert felvételt. A döntést a Kulturális Örökség Kormányközi Bizottsága hozta meg. A Bizottság Magyarország javaslata alapján kiválasztotta a *Kodály Konceptiót, mint a népzenei hagyomány őrizőjét,* –mint az Egyezmény szellemében legjobban működő programot, projektet, illetve gyakorlatot. A nemzetközi sajtóközlemény összefoglalásában a következő szöveg jelent meg:

„A »Kodály-módszer« alapja az, hogy a zenei fogékonyságot már egészen kisgyermekkortól kezdve fejleszteni kell. A magyar módszer világszerte ismert és elismert, hiszen jól alkalmazható más társadalmi, kulturális közegben is”.

Az 50 éves múltra visszatekintő Győri Zenei Nevelési Konferencia bátran és büszkén vállalhatja, hogy részese ennek a sikernek. Magas szintű szakmai megalapozottsággal, szervező munkájával, széles tömegek bevonásával sokat tett azért, hogy ismertesse, terjessze, megvalósítsa a Kodály konceptiót hazai környezetünkben, és messze túlmutatva határainkon túl is.

Ehhez a jelentős, előre mutató munkához, további sok sikert, és nagyon eredményes Konferencia-napokat kívánunk!

Énekszó követte a beszédeket. A *Kodály Zoltán Ének-zenei Általános Iskola* kórusa foglalta el a színpadot és csengő, szép hangon szólaltatott meg népdalokat és Kodály műveket: *Zöld erdőben, Egyedem, begyedem*, karnagyuk *Etseyatse Andrea* tanárnő remek irányításával. Ezt követte a *Győri Pedagógus Énekkar*. A kiváló együttes különböző korszakok műveit adta elő *Katona Tibor* karnagy vezényletével. Zeneileg igényesen megformált előadásban, felhangzott: *Arcadelt: l bianco e dolce cigno*; *Kodály Zoltán: Adventi ének*; *Ligeti Györgytől: Két kánon*.

Az elkövetkező három nap délelőttjén voltak az előadások, ami a reggeli beénekléssel kezdődött. Pénteken és vasárnap *Katona Tibor Szt.*

László-díjas karnagy vezetésével, aki népdal énekléssel indított. Nagyon változatos szép válogatást adott közre, nagyrészt Kodály Zoltán gyűjtötte népdalokból, és jó, hogy a kottát is kézbe adták, mert utóbbi időben ritkábban énekeltek népdalok is szerepeltek melyek az ifjú

generáció számára az újdonság erejével hatottak. De szépségük azonnal elfogadottá tette, így lelkes és örömteli éneklés hangján szólaltak meg. Könnyebb többszólamú művek és egy kis hagyományos hangképzésre is jutott idő.

Az első előadást, *dr. Antal Lundström Ilona*, tudományos kutató, a zenepedagógia professzora tartotta melynek aktuális címe: *Kodály Zoltán zenei nevelési rendszerének jövőbe mutató hatása*. A gazdag tapasztalatokra épült előadás központi témája „Minden teendőnk egyetlen szóban foglalható össze: nevelés” eköré csoportosítva vázolta fel az elért eredményeket és sorolta fel azt a sokrétű feladatot melyek a zenepedagógia területén előttünk állnak. *Dr. Ruppert István* a Széchenyi István Egyetem Művészeti Karának dékánja, *A zenei felsőoktatás változásai az elmúlt évtizedben* című témát vázolta. S bár kiinduló pontként említette a magyar zeneoktatást meghatározó intézmények létrejöttét: 1840-ben a Nemzeti Zenede, majd 1873-ban a Zeneakadémia – az előadás gerincét az elmúlt évtizedek bizony nagyon sűrű változásainak közlése – és azok kedvezőtlen hatásainak az elemzésével vázolta az előadó a reális tényeket. *Túrmezeyné Dr. Heller Erika* az ELTE Tanító és Óvóképző kar Énekzenei Tanszékének docense, „*A zene gyökere tudniillik az ének*” – *az éneklés és a zenei tehetség kapcsolata* címmel előadásában kifejtette miként is fejlődik az éneklés készsége a legkisebb kortól, vetítéssel ábrázolva a néhány hónapos kisbabáknak a zenére való aranyos reagálását. Tudományos alátámasztással bizonyítva, hogy a zenei tapasztalatszerzésben milyen nagy jelentősége van a jó éneklés készségének. *Dr. Buda Mariann* a Debreceni Tudományegyetem főiskolai docense, *Művészetek és tanulás* témáját fejtegette, érdekes adatokat közölt, kifejtve, hogy a tudás nem a tanulási helyzet reprodukálása, hanem a tudás felhasználása új helyzetben. Ez alkalommal tudományos alátámasztással is hallhattuk: hogy a heti 1 Ének-zene óra már legfeljebb csak a reprodukatív készségek stagnálásához elegendő.

A következő napon „telt ház” fogadta a Budapestről érkező *Sapszon Ferenc* Kossuth-díjas karnagyot a *Reggeli beénekléshez*. Egyre szebben szólalt meg a „terem kórusa” a különböző hangzatgyakorlatok során, közben buzgón jegyzeteltek is, hiszen mindenki kíváncsi volt, mi a varázsa a Sapszon vezette Kórus-család zengő tiszta hangzásának. Majd egy vidám kis mozgás után a kiosztott most megjelent *Kánon füzetből* énekelték Clemens non Papa egyik Sanctus kánonját. E kis gyakorlati bemutatót követte *Sapszon Ferenc* a Kodály Zoltán Magyar Kórusiskola alapítója és művészeti vezetőjének előadása melynek címe: „*Mindennap énekelni?*” *A Kórusiskola koncepció néhány részlete*. Az angliai Kórusiskola elveit magában foglaló és a magyar Ének-zenei általános iskolák tovább fejlesztett változata alapozza meg a Kórusiskola létét. Sapszon Ferenc évtizedek óta következetesen dolgozik azon, hogy megvalósíthassa a kodályi pedagógia egyik legfontosabb elvét: „Az általános

iskola célja a teljes ember megalapozása.” A zenei nevelésen belül a megfelelő módszer, a képességek fejlesztése, a zenei élménnyel való találkozás a mindennapok feladatát képezi, de mindezt kiegészíti az a harmonikus légkör ami a boldogabb ember kialakulását eredmé-

nyezi. És aki bármikor hallotta az iskola különböző korosztályából alakult kórusait ezt azonnal megérzi. Minden szakember természetes óhaja hasonló eredményeket elérni, ezért hallgatta mindenki különös érdeklődéssel e nagyon vonzó és tanulságos előadást.

Szkordiliszné Dr. Czitrovsky Ilona, kutató tanár, a Zenetanárok Társaságának alelnöke. A Zeneiskolában oktató zenepedagógusok szemszögéből világított rá a zenei nevelés hagyományos és napjaink igényeinek megfelelő oktatásról, hogyan alakítsák ki legjobban azt a bánásmódot amely felkelti az érdeklődést a klasszikus zene iránt. Megemlítette a ZETA-val való szorosabb kapcsolat felvételét ahol a szakmai párbeszédre kölcsönös érdek érvényesítésre nyílik lehetőség.

Dr. Csépe Valéria, a MTA Közoktatási Bizottságának elnöke, a TTK Agyi Képző Központjának kutatócsoport vezetője, a BME TTK Kognitív Tudományi Tanszék egyetemi tanára és a Pannon Egyetem Többnyelvűség Nyelvtudományi Doktor Iskola egyetemi tanára. Kutatói tevékenysége a beszéd, zene, olvasás területére terjed, az éneknek és zenének az agy fejlődésére, ezzel összefüggésben a beszédfejlődésre gyakorolt transzferhatás szisztematikus vizsgálata vezette. Előadásában több példára is hivatkozott. Kutatóképzésre irányuló munkája sok fiatal doktoranduszt indít erre a területre. A Zenepedagógusok bíznak abban, hogy e sokirányú kutatás alátámasztja, megerősíti a zenetanulás jelentőségét ami eredményezheti az oktatás területén való nagyobb elismertséget. – Szombat délután programja „Győr felfedezése” volt, városnézés, idegenvezetéssel.

A vasárnap reggeli beéneklés *Katona Tibor* vezetésével ismét, hangulatos, szép kóruséneklést elevenített fel. *Reményi Attila* zeneszerző, a győri Richter János Zeneművészeti Szakgimnázium tanára, *A kortárs zene olvasása* címen, a legrégebbi és a mai legkülönlegesebb kotta lejegyzéseket mutatta be. Majd *Csodálatos népzene* címen, *dr. Fehér Anikó* a Magyar Művészeti Akadémia Művészetelméleti és Módszertani

Kutatóintézet tudományos munkatársa vázolta sokoldalúan a népzene tudományos és gyakorlati megközelítésének ágazatait, zenével alátámasztva azzal a mindenki számára megszívlelendő tanáccsal, hogy: Azt tudjuk hitelesen átadni amit magunk is szeretünk! E gondolathoz kapcsolódott Kodály Zoltán szavait átvéve: „*Gyötrelem, vagy gyönyörűség*” címmel dr. *Mindszenty Zsuzsánna*, az ELTE Zenei Tanszék docense, a KÖTA elnökének előadása. Napjaink legfontosabb kérdése és feladata miként tudjuk a zenét, az éneket, a kórusmuzsikát úgy tanítani, hogy valóban gyönyörűség legyen? Mit teszünk és mit tudunk ezért tenni? Szakmánk egyik legfontosabb kérdése napjainkban. A továbbiakban ezt a kérdést feszegette *Ember Csaba*, a Magyar Zeneiskolák és Művészeti Iskolák Szövetségének elnöke, *Előhang – tartalmi változások az alapfokú zeneoktatásban* című témájában. Hogy munkájuk során segítségre is számíthatnak a tanárok, karvezetők, karnagyok, arra adott néhány választ, *Némethné Fülöp Terézia* az Oktatási Hivatal Győri Pedagógiai Oktatási Központ főosztályvezetője, *Szakmai szolgáltatások lehetőségei a zenei nevelés fejlesztésében*, című előadásában.

A Zárszóban, a három napos konferencia eredményeit és tanulságait foglalta össze dr. *Antal Lundström Ilona*. Elismerő szavai pozitívan értékelték a program összeállítását, melynek során a zeneoktatás - a zenei nevelés, sokirányú elméleti és gyakorlati megközelítését vázolták az előadások. Kiemelte a péntek délutáni szekció programok gazdag változatát és az irántuk tanúsított érdeklődés rámutatott a továbbképzések szükségességére és fontosságára, melynek legfőbb tanulsága, hogy ezt a jó példát tovább fejleszteni és folytatni kell.

A végszó legyen a *Köszönet* hangja. Győrben hosszú időn keresztül dolgoztak az előkészítésen, és kik vettek részt ebben? Az ő nevük nem szerepel a programban talán nem is teljes e felsorolás, de mindenkelőtt: *Dr. Gordánné Oláh Márta*, *Sipos Tamásné*, *Szakács Erika*, *Katona Tibor*, *Zsegora Csaba* voltak az előkészítés szervezői, és mindenkor készenlétben a megvalósítás zökkenő mentes gördülékeny folyamatában, mindenki elismerését kiváltva. Külön kell megemlíteni a műsorvezető *Reider Szilvia* nevét, aki fáradhatatlan energiával, pontossággal és kedvességgel vezette végig a közönséget három napon keresztül a változatos, színes programon.

A Program felsorolja a *Támogatókat*, akiket őszinte köszönet illet: Győr Megyei Jogú Város Önkormányzata, Győri Művészeti és Fesztiválközpont, Győri Egyházmegye, Győri Tankerületi Központ, Öt Templom Fesztivál, Magyar Zeneiskolák és Művészeti Iskolák Szövetsége, Zene-tanárok Társasága, Óvodai Nevelés a Művészetek Eszközeivel.

Együttműködő segítőinkkel valósulhatott meg ez a sokszínű és tartalmas szakmai konferencia

Vértés Kornél: Győr, Káptalandomb, Püspökvár

SZEKCIÓ PROGRAMOK

Péntek délután tartották, minden iskolatípusnak megfelelően hét különböző helyen. A programot a szekcióvezető és meghívott előadók alakították.

Óvoda: Dr. Gordánné Oláh Márta és Nagy Jenőné. **Általános Iskola alsó tagozat:** Czidor Melinda és Barabás Edina, László Balázs. **Általános Iskola felső tagozat:** Sipos Tamásné és Hraschek Katalin. **Középiskola:** Justinné Ládi Etelka és dr. Fehér Anikó. **Zeneművészeti szakgimnázium:** Gödölle Péterné és Kekkéné Horváth Adél. **Egyházzenei szekció:** Katona Tibor és Kelemen Áron OSB, Dr. Medgyesy S. Norbert.

Eddig csak a felsorolásra szorítkozhattam, személyesen a **Zeneiskola szekcióján** vettem részt.

A **Győri Liszt Ferenc Zenei Alapfokú Művészeti Iskola** tanulóinak első nyilvános előadásában mutatták be

A **GYŐRI VASKAKAS LEGENDÁJA** című ZENÉS MESEJÁTÉKOT.

A mese feldolgozásának alapja a Győri Vaskakas legendája, mely Győr városának a törökök által elfoglalt eseményeit idézi. Zenéjét *Laczi Emőke* szerezte, vezényelt *Gerencsér Zoltán*, a háttérképeket, amelyek színesítették az előadást, *Vértés Kornél* festményeinek felhasználásával *Sirgely Csaba* készítette. Vértés Kornél kivételével mindhárman a zeneiskola tanárai.

Az inspirációt 2016 tavaszán egy pályázati lehetőség adta a tantestület egy vállalkozó kedvű csoportjának. Az iskolában nagy hagyományai

vannak a csoportos muzsikálásnak, kamarazenének. A hangszerjáték alapjait mindenkinek egyénileg kell elsajátítania, ám a dőcögős első évek után megnyílik a lehetőség a zene talán legértékesebb és leginkább örömet adó ágára: a társas zenélésre. A zongora tanszak jó ideje minden évben létrehozott egy zenés meseelőadást, ez már jól működő gyakorlat volt. Most a nagyobb lehetőségeket figyelembe véve úgy gondolták, hogy olyan mese kerüljön megrendezésre, melyben a zongora mellett a többi hangszercsalád tagjai is szerepelnek. A nyár folyamán kidolgozták a zenei és szöveges anyagot. A következőben a – szervező, rendező, karnagy – *Gerencsér Zoltán* szövegéből idézek:

„Már a legelején elhatároztuk, hogy ez az előadás teljesen a miénk lesz; azaz saját zenét és saját szöveggönyvet írunk és természetesen, csak az iskola növendékei fognak a projektben szerepelni! Ilyet tudtunkkal a hazai zeneiskolai keretek közt még senki sem csinált! Témául nagy egyetértésben szintén olyasvalamit választottunk, ami a miénk: a *győri Vaskakas legendáját*. A lokálpatriotizmusra nevelés kérdéskörére és a történet szomorúan aktuális felhangjaira akkor talán még nem is gondoltunk. Később annál többet. Miután elkészült a dramatizált szöveg, *Laczi Emőke* kolléganőm vállalta a tizenkét zenei betét kompozíciós munkáját.

Szeptember elején megtudtuk, hogy a pályázat sajnos nem nyert. Bevallom, (a pályázat sikertelenségétől lehangoltan) inkább becsületből, mintsem lelkesedéssel álltam neki a feladatnak, hogy az előadás egyik koordinátora és karmestere legyek. Aztán egyszer a 2-es teremben *Emőke* belejátszott az első darab zongorakivonatába, és akkor azt éreztem, itt valami olyan születhet, ami nem mindennapi!

Megindult a nagy „növendékvadászat”, hogy a zene a potenciális előadók személyére szabva készülhessen el. A résztvevők száma aztán a próbafolyamat alatt szépen dagadt, a végleges változatban **tizennyolc tanárunk, harmincegy növendéke szerepelt**. Nagyon változatos társaság gyűlt össze, mind életkorát, mind képzettségét tekintve.

És innentől minden további szavam a köszöneté. Köszönöm nektek kollégáim azt a rengeteg plusz munkát, amit a – zeneiskolás mércével mérve gyakran igen nehéz- szólamok betanítására fordítottatok! Köszönöm, hogy rugalmasak voltatok, biztatok bennünk, és hogy fontosnak tartottátok ezt a projektet! Köszönöm nektek, kedves gyerekek, kicsik és nagyok, hogy vállaltátok a megmérettetést! Megszólint a kezünk alatt a **Vaskakas!**

Remek kis zenekar foglalta el a színpadot. Vonósok, fúvósok, ütősök. A zongora betétszámokat mindig más zongorista játszotta. Az előadás során két narrátor szerepelt, egy (4-ik osztályos) kislány és egy (6. osztályos) fiú. 12 tételben felváltva mondták el a történelmi esemény sorozatot, mely a város közel 750 éves múltjából elevenített fel részleteket. A háttérben megjelent a színes vetített képes illusztráció majd a karnagy *Gerencsér Zoltán* intésére megszólint az esemény jellegét kifejező – zene.

Az 1-ső tételben a *harangok* szólaltak meg. A 3-ik tétel, Győr kereskedő város jellegét imitálta ötletesen megszólaló állathangokkal. A történet középpontja, hogy a törökök elfoglalták a várost. A 4-5 és 6-ik tétel ezt illusztrálja: a hódítók bevették magukat a városba, őrtornyot építettek és a csúcsára egy szélkakast tűztek, a lába alá török félholdat erősítettek. A képen megjelenik Mahmud Ali pasa, kijelenti: ez a város akkor lesz újra szabad, ha a Vaskakas kukorékolni kezd. A következő 7-11-ig tartó tételek érdekes története, zenéje és képei azt illusztrálják, miként mentette meg János a kovácmester fiatal legénye a várost, a „fémkakas” hangos kukorékolásával. A 12-ik tételben a Narrátor utolsó mondata: Ma sok év után a híres *Kakas* a Győri Városi Múzeumban látható.

A Zeneiskola dísztermét zsúfolásig megtöltő közönség körében nagy sikert ért el az előadás. Őszinte elismerés és köszönet illeti *Szakács Erika* igazgatónőt, az iskola vezetőségét, hogy ez a nagyszerű produkció megvalósulhatott. Az igazi élménypedagógia legszebb példáját láthattuk és hallhattuk.

Kívánjuk hogy ez a remek kezdeményezés példát mutatva nagyobb publicitást érjen el. Terveik szerint szeptemberre a CD is elkészül és akkor a *Zenés mesejáték* teljes bemutatásával sokfelé eljut, sokan megismerhetik.

Márkusné Natter-Nád Klára

Fertői hangverseny 1959

Fertődön a szépen felújított Esterházy kastélyban Haydn halálának 150-ik évfordulóját nagyszabású kórushangversennyel ünnepelték. Az Összkart *Kodály Zoltán* vezényelte.

Kodály Tanár Úr
megérkezett.
A Mester és közönsége

*Megbeszélés a Mesterrel,
Fasang Árpád,
Nagy Miklós,
Somlai András*

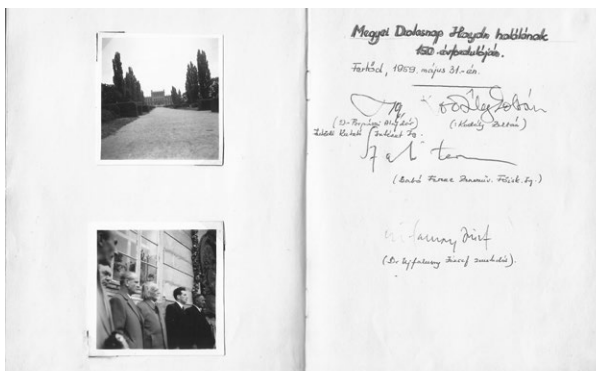

Kodály a főpróba előtt

*A szőlomok beállítására
14 kórus próbája
az erkélyen*

*Kata
emlékkönyvébe*

*Megyei Dolgozó Szövetség közléseinek
1920-1921 évi évkönyve.*

Füzföld, 1920. május 31-én.

*Kodály Zoltán
(Kodály Zoltán)
Kodály Zoltán
(Kodály Zoltán)
Kodály Zoltán
(Kodály Zoltán)*

*Lányi József
(Lányi József)*

*A Fertődi dalosok
üdvözik a Mestert*

*Kodály Zoltán
az összkart
vezényli
„Forr a világ”*

FOTÓK: REICH KÁROLY

*Az elhangzott mű:
„Szabad nép tesz csuda dolgokat”*

Nagy Miklós az ifjú győri ének-zenetanár, karnagy aktív résztvevője volt a szervezésnek. Később ő maga is többször vezényelt fertődi hangversenyen. Köszönjük, a 90. évében járó Dr. Nagy Miklós tanár úrnak, hogy saját gyűjteményéből rendelkezésünkre bocsátotta ezeket az értékes archív felvételeket.

Személyes emlékek

Az 50 éve elhunyt Kodály Zoltán emlékére és a 85 esztendőös Bónis Ferenc köszöntésére

Dombóvári János megtisztelő felkérése a Zenetudományi Konferenciára, megindított bennem egy különös emlékezési folyamatot **Kodály Zoltán**-nal és **Bónis Ferenc**ccel kapcsolatban. Rögtön elnézést kérek Önöktől, hogy rendhagyó előadásom meglehetősen személyes emlékezés lesz, ugyanakkor nem maradnak el a tudományos vonatkozások sem.

Először is *Kodály Zoltánról*, Kodály tanár úrról szeretnék beszélni. Abban a szerencsés helyzetben lehettem, hogy édesapám *Tátrai Vilmos* hegedűművész révén, személyesen ismerhettem Kodály Zoltánt és kamaraműveit. A férjem *Fülöp Attila* opera-, dal- és oratóriumészes révén a dalait, a csodálatos *Psalmus Hungaricus* és a *Te Deumot*.

Apánk a Lukács uszodában mutatott be bennünket a testvéremmel Kodály tanár úrnak. Maradandó élményem azonban a lakásán tett látogatás volt. Megvallom, hogy kisgyermekként kissé nyomasztóan hatott rám a túlzásúft otthon a számomra ismeretlen tárgyaival, sötét falaival. Évtizedekkel később azután többször is jártam itt, *Kodályné Péczeli Sarolta* jóvoltából. Néprajzkutatóként már egészen másként vélekedtem, és nagy élményt jelentett számomra, hogy 2003-ban előadást tarthattam „Kodály tárgyi néprajzi gyűjteménye” címmel.

Kodály Zoltán egykori otthonában, a mai Kodály Múzeumban a századfordulós, huszadik század eleji népművészeti érdeklődésnek, a korabeli tárgykultúrának *különleges, sajátos, reprezentatív* megjelenésével találkozunk. *Különlegessége az*, hogy maradéktalanul megőrződött a 20. század eleji lakberendezés. *Sajátossága* abban áll, hogy a népművészeti tárgyak funkcionális, és szerves részei a lakásnak. *Reprezentatív*, mert a népművészeti tárgyak nagy része száz esztendőnél régebben készült, és kimagasló esztétikai értéket képvisel. Az előadásomban a lakásban található 19. századi 20. század eleji leltározott tárgyakat ismertettem. Többnyire Erdélyből származnak a bokályok, Dunántúlról a díszkanacsók, a magyar nyelvterület különböző részeiről kerültek a lakásba a szoknyából, halotti lepedőből, kötényből, ingujjból készített hímzett vagy szőtt terítők, párnák. A faragott népművészeti tárgyak között van ácsolt láda, megrendelésre készült íróasztal és szék, valamint olyan

faragott tárgyak, melyeket ajándékba kapott a Mester. A népművészeti tárgyak sorát két népi hangszer havasi kürt és tekerőlant is kiegészíti.

A lakásban található népművészeti tárgyak mellett különös meglepetést jelentettek számomra azok a viseletdarabok, melyeket Kodály Zoltán Zoboraljáról hozott a 20. század első évtizedében. 85 812-85 840 leltári számok alatt. Nem vagyok viseletkutató, de az anyag megtekintése,

a leírókartonok átolvasása után az a véleményem, hogy a gyűjtemény értéke felbecsülhetetlen. Kodály Zoltán aprólékos leírás készítette a hímezett női ingekről, melyeket Zoborvidéken, Nyitraegerszegen vásárolt. A leírókartonokon az egyes hímzsminták helyi elnevezéseit is gondosan lejegyezte.

Eveken át jártam a zoboralji falvakba gyűjteni. Kodály Zoltán első gyűjtőútja után nyolcvan évvel, 1986-ban Nyitraegerszegen Kostyál Anni néni még jól emlékezett arra, hogy a nagyanyját Kodály Zoltán Budapestre hívta, s ahogy Anni néni mondta: „és ott énekelt, azokat a régi énekeket.”

2007-ben hozzám legközelebb álló témát választottam a gyulai konferenciára, amikor Kodály Zoltán népzenei gyűjtéseiről, a tudományos feldolgozásról és azokról a műveiről beszéltem, melyeket a magyar nyelvterületről származó kalendáriumi szokáshagyományok ihlettek. Rendkívül tanulságos volt ez a témakör is, hiszen megismerhettem Kodály Zoltán gyűjtési elveit, módszerét, hihetetlen munkabírását, 1890-1952 között 36 vármegyében, 238 helységben 5510 dallamot gyűjtött. A peremvidék elv alapján a történelmi Magyarország magyarok lakta legrégebbi településeit igyekezett felkeresni. Kodály tehát úgy gondolkodott, hogy a peremvidék jelentősége abban áll, hogy a nyelvhatárra szorulva régiesebb hagyományok maradtak fenn, másrészt pedig a szomszéd népekkel való kölcsönhatásokat itt lehet leginkább vizsgálni.

1916-17 fordulóján a Kisfaludy Társaság felkérésére a nem peremvidéken fekvő Nagyszalontára ment. Itt diákok, tanárok gyűjtöttek, de Kodály-nak nem volt jó véleménye az amatőr gyűjtésről, pontatlanok, dallamleírás nélküliek voltak, ezért önálló gyűjtésbe kezdett. A kötetel is problémák voltak, mert nem lehetett következetesen végigvinni Kodály eredeti szándékát és összekeveredtek a pontatlan szövegek és a Kodály által

lejegyzett dallamok. Végül közel nyolcvan év után, 2001-ben jelent csak meg a teljes forráskiadvány *Szalay Olga – Rudas Péterné* munkája nyomán.

Tanulságos Kodály gyűjtési módszere: először mindig több napos felderítő gyűjtést végzett, nagy területet bejárva, majd ahol érdemesnek tartotta tért vissza a fonográf-fal. Volt, ahová többször visszajárt. Nagyszalontán kívül a legtöbb dalt a zoboraljai Ghymesen gyűjtötte. Gyűjtőútjain először a papot és a tanítót kereste fel. Velük hívatta össze az énekelni tudókat. Eleinte nem jegyezte le az énekesek nevét. Később azonban rendkívül fontosnak tartotta, idézem: „Az énekesekről feljegyzendő: a név, kor, származás, családi, vagyoni körülmények, iskolai végzettség, vallás, olvasottság, utazás, világlátottság, katonáskodás, különös említésre méltó körülmény. Dalismeret mennyisége, minősége.”

A helyszíni gyűjtés mellett gyakran az énekesek, zenészek utaztak Budapestre, különösen a Pátria lemezek elkészítésekor. A XX. század első felének egyik legnagyobb népzene gyűjtő vállalkozása volt a **Pátria sorozat**. Ekkor – a fiatal néprajzkutató, *Ortutay Gyula* szervezőmunkájának köszönhetően – a Magyar Rádió stúdiójában először rögzítettek paraszti zenét, paraszti előadásban. Az volt a szándék, hogy az egész magyar nyelvterület még elérhető és rögzítésre érdemes értékei belekerülhessenek. A szakmai irányítást *Bartók Béla*, *Kodály Zoltán* és *Lajtha László* vállalta. Kilenc év leforgása alatt 125 fémmatrica jött létre, amelyekről (1942-ig) 107 darab lemezt préselt és hozott üzleti forgalomba a *Kelen Péter Pál* vezette PATRIA cég.

Ebben az új sorozatban a népzene mellett népmese, szokásanyag és a vallásos népénekek is helyet kaptak, bemutatva a legfőbb magyar népzenei dialektusterületek jellegzetességeit. A Pátria-matricákat az eredeti lemezekkel együtt a Néprajzi Múzeum őrzi. Megjegyzem, hogy a korábban 78-as fordulatszámú lemezen megjelent hangfelvételek kiadását valósította meg a Fonó 2001-ben, amikor a kor technikai lehetőségeit kiaknázza 3 CD-ROM-on jelentette meg a felvételeket. Kodály Zoltán fonográf-felvételei 2002-ben jelentek meg *Tari Lujza* szerkesztésében CD-én. (HCD 18254-55) Kodály a gyűjtőmunkával párhuzamosan rendszeres tudományos feldolgozó munkát végzett, melynek eredményeiről a néprajzkutatás máig élő központi folyóiratában az *Ethnographiában* számolt be.

Kodály és Bartók számára fontos célként fogalmazódott meg a *rendszerezett népdalgyűjtemények* kiadása. Már 1913-ban tervezetet készítettek erről a Kisfaludy Társasághoz, mely azzal kezdődik, hogy akkor már hetven esztendeje 1843-ban az Akadémiától a Társaság átvette a népdalok gyűjtését és kiadását.

Mutató táblák sorát tervezték, így: szövegmutatót betűrendes a kezdősorokból és egy tárgy szerinti; helynévmutatót, a község mellett az odavaló dal sorszámával; kótás ún. tematikus katalógust; külön forrásmutatót; több dallamra fogott szövegek, különböző szöveggel énekelt dallamok mutatóját; bibliográfiát minden dalhoz; francia és német

nyelven is jegyzeteket. 1913-ban azonban hiába fordultak a még mindig a folklór ügye legfőbb istápolójának tekintett Kisfaludy Társasághoz, a magyar népzene rendszerezett kiadásával foglalkozó nagy jelentőségű tervezetükre választ sem kaptak.

Elképzeléseik alapján megszerkesztették az első jelentős korszerű népzenei kiadványt [Népdalok (Erdélyi magyarság) 1923]. A nagyszabású tudományos feldolgozott népzene gyűjtemény megvalósítása a **Magyar Népzene Tára** sorozat a második világháború utánra maradt. Néprajzkutatóként, közelebről népszokáskutatóként megkerülhetetlen a Bartók Béla és Kodály Zoltán által megálmodott és törzsanyagként a gyűjtéseiket tartalmazó Magyar Népzene Tára sorozat. A vaskos kötetek kiapadhatatlan forrásnak bizonyulnak nemcsak a népzene kutatás számára.

Kodály Zoltán ugyan már 1940-től a Magyar Tudományos Akadémián a „Magyar Népzene Tára”-nak szerkesztését vezette és miután Bartók Béla emigrált és 1945-ben súlyos betegségben meghalt, a korábbi közös tervek megvalósítása teljes mértékben Kodályra hárult. Irányításával jelent meg 1951-1966 között a sorozat első öt kötete. Ugyanebben az időben a Magyar Tudományos Akadémia Népzenekutató Csoportját vezette igazgatói minőségben. Népzene tudósként itthon és külföldön egyaránt nagy szakmai és társadalmi elismerés övezte élete végéig.

Kodály Zoltán munkásságában rendkívül fontos, ihlető szerepe van a magyar népzeneének. Kamaraműveiben „Gordonka- zongoraszonáta” „Triószerenád”, „Hét zongoradarab”, zenekari műveiben „Marosszéki táncok”-ban saját gyűjtésű erdélyi népdalai szólalnak meg, a „Galántai táncok”-ban magyar verbunkos dallamokat használt fel. Vokális műveiben, pl. „Molnár Anna” vegyeskarra írt művében népballadát dolgozott fel, a „Mátrai képek” pedig Mátra-vidéki népdalokból formált nagyszabású vegyeskari kompozíció.

Daljátékai a Hány Jánost és a Székelyfonót ugyancsak a népzene ihlette. A Hány librettóját Paulini Béla és Harsányi Zsolt írták, 1926-ban készült. A Székelyfonó 1932-ben keletkezett, ez utóbbi műnek egész zenei világa a magyar folklórból keletkezett, hiszen székely népi szokásokat, életképeket foglal egy drámai történet keretébe.

A közel ötven gyermekkarra írt művében egy-egy gyermekjátékot, mondókát, néphagyományt őrző gyermekdalt dolgozott föl, mint a „Túrót eszik a cigány”, „A süket sógor”, „Katalinka, szállj el”. Kalendáriumi szokások ihlette kórusművei: Karácsonyi pásztortánc (1935), Angyalok és pásztorok (1935), Nagyszalontai köszöntő (1931), Újesztendő köszöntő (1929), Villó (1925), Gergely-járás (1926), Pünkösödölés (1929)

Kodály Zoltán által értő és érző hozzáértéssel és ihlettel újjáteremtett magyar népszokás dallamok és szövegek nemcsak hazánkban, nemcsak a magyar nyelvterületen, hanem az egész világon ismertté lettek. Számomra különösen fontos volt, hogy megismerkedjek azzal, hogy milyen jelentősége volt Kodály Zoltán munkásságában a kalendáriumi

szokásoknak. Erről előadásokat tartottam, tanulmányt is írtam „A tavaszi leányszokások Kodály Zoltán kórusműveiben” címmel.

Kodály Zoltán mindenkire rendkívüli hatással volt, aki valaha találkozhatott vele. Engedjék meg, hogy két rövid részletet idézzek Édesapám *Tátrai Vilmos* „Hegedűszó alkonyatban” c. emlékező könyvéből Kodály Zoltánnal való korai és az utolsó találkozásukról.

„A Fasori Gimnázium és a Zeneakadémia mindössze három villamosmegállóra volt egymástól. Harmadik gimnazista voltam, mikor az iskolai tornaverseny után a villamossal versengve futottam hegedűórámra. A szegény diáknak akkoriban villamosjegyre sem volt pénze. Magyarország legsúlyosabb gazdasági válságában vergődött. A korábban 21 milliós országot elnyomorította a trianoni békeszerződés. A szegénység egyik jele volt, hogy a villamosok is üresen jártak.

Futva érkeztem a Főiskolára. Késésben voltam. Nem csoda, hogy nagy igyekezetemben a második emeleti fordulóban nekiszaladtam Kodály Zoltánnak. Tisztelettudón összecsaptam bokámat és bocsánatot kértem.

– Te hegedülni vagy tornászni jöttél? – kérdezte megpillantva tornaruhámat.

– Hegedűórára jöttem.

– Mit jelent ez az ákombákod a trikódon?

– Ágostai hitvallású evangélikus főgimnázium. – mondtam büszkén. Megsimogatta a fejem.

– No, jól van, menj az órára!

Az évtizedek során többször tapasztaltam, mennyire nem szíveli a rövidítéseket. Egyszer a koncertnaplómban lapozgattam.

Mi ez a ZA?

Zeneakadémiánk rövidítése.

Miért írja két nagybetűvel?

Csak a magam használatára teszem.

Saját maga számára is írjon rendszeren!

A kis gimnazista, aki nekifutott Kodály Zoltánnak, álmában sem hitte volna, hogy valamikor a Mester életművének hű szolgálója lesz. Nem gyanította, hogy sok száz koncerten szólaltatja meg a kodályi muzsikát. S ugyan miért remélhette volna, hogy a szerző jelenlétében játssza majd hanglemezeire kamarazenei és zenekari életművét?

Nem szólva a személyes találkozások különleges élményéről.

A gyermekkori véletlent egy egész életre ható szellemi találkozás követte. Magam készítette kristálydetektoros rádióan hallgattam a magyar nyelv tisztaságáról szóló egyetemi előadását. Mélyen megragadott, hogy egy zeneszerző ennyit törődik anyanyelvünkkel.” 2001, 203-204. old.

Az utolsó találkozásról szóló írását idézem:

„Ilyen hosszú ideig még sohasem voltam nála. Egyéni gondjaim, zene-életünk valamennyi problémája sorra került. Mikor ifjú feleségével, Sáríkával kikísért, és az ajtóból levezető lépcsőre léptem, áramütésként

ért a gondolat, hogy utoljára látom Kodályt. A nyomasztó előérzet anynyira elhatalmasodott rajtam, hogy szabadulni akarván, gyalog indultam hazafelé. A legkülönösebb, hogy korábban soha nem fordult fejemben, hogy Kodály meghalhat. Gyermekkorom óta anynyira megszoktam, hogy eszményeinek élő szobraként köztünk van.

Vigasztalan esőben utaztunk és Londonban is lehangoló időjárás fogadott. A mindennapos szereplés feszültségében lassan elhalványult aggodalmas előérzetem. Utunk hatodik városában Huddersfieldben koncertünk szünetében bejött hozzánk egy öreg lord és megilletődött hangon szólt hozzánk:

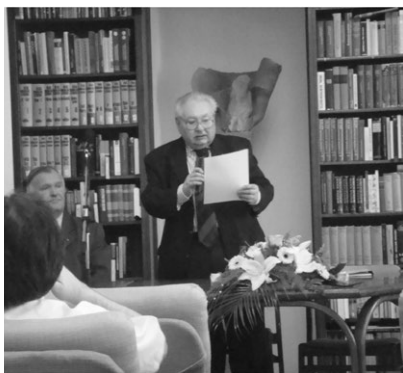
– Uram, szomorú hírt kell közölnöm önökkel. Meghalt Kodály Zoltán. – E pillanatban ugyanazt éreztem, mint lakása lépcsőjén. Tehát mégis utoljára láttam Kodályt...”

Műsorunk folytatása előtt 'in memoriam' Haydn op. 76-os B-dúr vonósnégyesének lassútételét szólaltattuk meg.” (207-208. old.)

Az én személyes utolsó emlékem, pedig az, hogy férjemmel, Fülöp Attilával néhány hónapos fiatal házasként megrendülten álltunk a ravatalánál a Magyar Tudományos Akadémián ravatalánál.

Kodály Zoltán az én generációm számára, amíg élt a biztonságot jelentette nemcsak a zenei életünkben, hanem az egész magyar szellemi élet számára.

Amit látnunk kell Kodály Zoltán zeneszerzői, tudósi, oktatói munkássága ma is hat és nemcsak magyar, hanem nemzetközi kisugárzása van. Ehhez nem csekély mértékben járult hozzá Sárrika töretlen, céltudatos munkája, melynek most itt mi is részesei lehetünk. *Kodályné Péczely Sarolta* létrehozta a Kodály Zoltán Emlékmúzeumot és Archivumot. A Kodály életmű sokrétű kisugárzását, teremtő erejét mutatja, hogy gyakran sok-sok évtized után, de újra és újra felfedezzük a zeneszerzőt, a népzene gyűjtőt, a tudóst, az intézményszervezőt és szellemi vezetőt. Ezzel együtt azt is érezzük, hogy mennyire hiányzik fél évszázad után is.

Bónis Ferenc munkásságának köszönhetően közelebb juthatunk Kodály Zoltán munkásságához, sőt az „Igy láttuk Kodályt” (1979) c. munkában a kortársak személyes emlékeit őrizhetjük. Itt jegyzem meg, hogy apámmal is készült beszélgetés, melyben röviden, de azonos módon emlékezett meg a Kodály Zoltánnal való első és utolsó találkozásáról, mint az itt korábban idézett saját visszaemlékezéseiben.

Bónis Ferenc összegyűjtve publikálta a különböző helyeken megjelent írásait is (2007), közzétette az Archívumból az Universal kiadóval folytatott levelezését is. 2011-ben jelent meg a Kodály Archívum és a Balassi kiadó gondozásában az Élet-pálya: Kodály Zoltán c. nagyszabású munkája.

Személyesre fordítva a szót, Bónis Ferenc zenetudóst ugyancsak Édesapám révén sok évtizede ismertem meg, de 15 évvel ezelőtt felkért, hogy az Erkel Társaság szervezésében évenként megrendezendő más-más tematikájú gyulai tudományos konferencián vegyek részt előadóként. Váratlanul ért néprajzосként, de utána egy évtizeden át vártam az őszi konferenciát, ahová férjemmel együtt mentünk, és ahol előadásokat tartottam az Erkel korabeli 19. századi gyulai népeletről, az étkezési szokásokról, a népszokásokról, Mosonyi szülőföldjéről és hagyományairól, és a már említett kalendáriumi szokásokról, és azok alapján készült kórusművekről Kodály Zoltán munkásságában. Különösen izgalmas vállalkozás volt Erkel és a népszínművek kapcsolatát kutatni, valamint a nép szerepét Erkel operáiban, és Liszt Ferenc magyarságát.

Szeretnék köszönetet mondani a mindig színvonalas, érdekes konferenciáért, a kitűnő szervezésért, melyhez hozzátartozott a közös vacsora, ahol az éppen aktuális díszvendéggel pl. egyik évben *Szokolay Sándorral*, másik évben *Vásári Tamással* is együtt lehettünk. Sajnos sokan már nincsenek köztünk. Mindenki számára emlékezetesek maradnak *Erkel Tibor* zongorajátékával kísért himnusz éneklése.

Első sorban azt szeretném megköszönni, hogy olyan világ nyílt ki előttem, ahol nagyon jól éreztem magam, mikor Erkel kottákat, eredeti népszínművek kéziratait foghattam a kezembe, amikor Bónis Ferenc tanulmányaiban, könyveiben kaptam választ Mosonyi, Liszt, Erkel, Kodály témáimmal kapcsolatos kérdésekre.

Jó egészséget és alkotó tevékenységet kívánok Bónis Ferencnek a nagyszerű zenetudósnak, tudományszervezőnek, a jó barátnak.

Elhangzott 2017 június 15-én, a Kodály Emlékmúzeumban rendezett Konferencián

Tátrai Zsuzsanna

„Szálfa dőlt ki közülünk...”

*Pécsi Emlékhangverseny Kodály Zoltán
halálának 50. évfordulóján*

A Pécsi Tudományegyetem Művészeti Kar Zeneművészeti Intézete és a Magyar Kodály Társaság Pécsi Csoportja – tisztelegve Kodály Zoltán művészte előtt – 2017. április 4-én ünnepi hangversenyt rendezett a Liszt Ferenc Hangversenyteremben.

Megemlékező beszéde elején *Kertész Attila* a Művészeti Kar tanára, a Magyar Kodály Társaság elnökségi tagja, *Fodor András*tól idézett:

„*Lebiccenő ezüst feje még fénylik ránk az alkonyatban.*

Szikár a teste, mint a pajsz, melyről a bók, a gáncs lepattan.

Gúzsba kötött szavunk mögött dalunkat védi: zengjen, éljen!”

Majd szomorú személyes emlékeit idézte:

1967 márciusában – mint annyiszor előtte – Pécsre vártuk Kodályt. Az ének-zene tagozatos iskolák Országos Kórustalálkozójára ígérte részvételét. Emlékszem, látogatásának híre helyett döbbenetes halálhíre érkezett meg, s terjedt el futótűzként a városban. Másnap a Dunántúli Naplóban *Nádor Tamás* így emlékezett meg:

„Alig néhány hete még itt járt a mecsekaljai városban, melyet annyira szeretett, s mely 1945-ben néhány hónapra otthont nyújtott a magyar zene nagy mesterének. Azóta Pécs nemcsak a kodályi zeneoktatás valóra váltásában járt elől, hanem a Mester műveinek nagy szeretettel és gondos betanítással való megszólaltatásában is..”

Kodály ma is szól hozzánk – folytatta *Kertész Attila* – megidézhethjük újra, meg újra. A szeretet és a hála hatja át megemlékezésünket az 50 éves évforduló alkalmából. A *szeretet*, mert Kodály a miénk, a *hála*, mert a gondviseléstől kaptuk ajándékba a magyarságunkat próbára tevő nehéz évtizedekben. A magyar lélekből fakadó kodályi hang egyetemessé vált. Bárhol megszólal, nem csak gyönyörködtet, épít, felemel, üzenetet, korszerű üzenetet közvetít. Az emberben gondolkodik, a test, a lélek, a szellem egységében. Hisz az embert formáló igényes, minőségi kultúrában, melynek közvetítését az itt fellépő szereplők is vállalták. Ma is hiányzik jelenléte, teremtő aktivitása, népben, nemzetben való gondolkodása, jövőt építő bölcsessége. Az előadó egy kodályi idézettel zárta megemlékező gondolatait:

„*Hisszük, hogy az emberiség boldogabb, ha megtanul a zenével méltóképpen élni. S aki csak tesz valamit ez irányban, már nem élt hiába.*”

Jelképesnek tekinthették a koncert első műsorszámát (Magyar népdalok énekhangra zongorakísérettel), mely a nagy „ikerpár”, *Bartók* és *Kodály* barátságát is jelképezte.

A Kodály által gyűjtött és kiválasztott, zongorakísérettel ellátott tíz dalt az egyetem magánének szakos hallgatói *Bakos Enikő*, *Cseri Evelin*,

Meggyes Csaba, Szabó Réka és Szomor Lilla – adták elő *Körtesi András* zongoraművész kíséretével.

Ezután a város híres leánykara, a Bartók Béla Leánykar lépett színpadra *Rózsa Bernadett* karnagy irányításával. Az Egyetem, begyetem-et, majd az Intermezzo, Pécs számára készült énekkari – zongorakíséretes változatát (szövegét a kiváló pécsi nyelvészprofesz-

szor, dr. Vargha Károly írta) szólaltatták meg felszabadult, energikus előadásban.

A két kórusmű után az Op. szám nélkül jegyzett Négy dal sorozatból kettő szólalt meg *Amer Lemja* opera szakos hallgató átélt előadásában. Tóth Aladár írja: Nagy irodalmi megújulásunk kerek 100 esztendővel előzte meg a magyar műzene mai újjászületését. Ennek a nagy értékű régi magyar költészetnek sokáig nem volt méltó társa a zeneművészetben. Ez teljesedik ki Kodály dalköltészetében az 1907-et követő 20 évben. Az első dal, a Nausikaa jelzi a szerző erős vonzódását Homérosz költészete iránt, mert tervezte az Odüsszeusz c. opera megkomponálását is, mely végül nem született meg. A vers költője a Mester egy kolléganője volt, akit nem nevezett meg. A másik dal költőjét ellenben ismerjük Arany János személyében, akire 200. születésnapja alkalmából emlékeztek: „Haja, haja”

A következőkben az Egyetemi Női Kar énekelt *Kertész Attila* Liszt díjas karnagy vezetésével. Kodály gazdag egyházzenei, vokális repertoárjából a 150. genfi zsoltár és az Isten-anyáról írt

remekmű, az Ave Maria szólalt meg plasztikus, lírai hangon. A Női Kar három művel folytatta a szerzői estét. A világhírű olasz karmester Toscanini egyik lányának esküvőjére 1931-ben Kodályt érték föl tanúnak. A Mester részéről a nászajándék egy 14. századi olasz versre írott madrigál volt *Chi d' amor sente* címmel, melyet három jeles magyar operanékes szólaltatott meg az esküvői ebéd után. Saját házassági évfordulójukra egy következő olasz madrigállal (*Chi vuol veder*) kedveskedett

Emma asszonynak. A két olasz madrigál elhangzása után az egyik legnépszerűbb Kodály művet adta elő a Női Kar. A Pünkösdölőről *Szokolay Sándor* a következőket írta: A „mélység” és a „magasság” éles szembeállítására már több, mint „zenei eljárás”, emberi és dramaturgiai állásfoglalás is. A Pünkösdölőben a pokol kapujának letapodása és a mennyország ajtajának kinyitása kiemelhető kontraszt, mely után az „egék fényessége” leírhatatlan, sugárzó tetőpont, gyermekkorom egyik legnagyobb ámulata.

Kodály nem túl gazdag zongora repertoárjából az Op.11-es Hét zongoradarabból a negyedik (Sírfelirat) és a hatodik (Székely nóta) került az est műsorára. (Érdekesség, hogy a darabok kéziratot változatát a Kassák Lajos által szerkesztett „Ma” c. irodalmi folyóirat hozta le 1919 tavaszán.) A műveket autentikus előadásban hallhattuk *Körtési András* zongoraművésztől, aki az est zongoristájaként és kamarapartnerként is kiemelkedő teljesítményt nyújtott.

Kodály 1912 és 1916 között komponálta az Op.6. Megkésétt melódiák hét dalát. Az egyik Kölcsey Ferenc versére írt Elfojtódás. A költő talán legkésőbb, letragikusabb hangú verse ez. Ezt a keserű hangulatot erősíti föl Kodály a „romatika túlhangsúlyozásával. Ritka zenei eszköz ez az ő kezében – éppen ezért nagy a jelentősége! – sokszor a hangnemenküliség érzeti kelti. A másik bemutatott dal (a Tavasz) a ciklus közepén van a maga könnyed lírájával, szenvedélyével, Berzsenyi Dániel boldogságot sugárzó verseinek egyike megzenésítéseként. Előadójuk *Balázs Júlia* jól értelmezte a dalok mondanivalóját, muzikális, átélt megfogalmazásban hallottuk tőle.

Nem véletlenül talált rá a Szerző a II. világháború kitörése előtt pár hónappal Szkhárosi Horvát András énekére, hogy megzenésítse azt. A versben megfogalmazott aggodalom, félelem, keserűség aktualitása, de egyben a remény felcsillantása nagy erővel hatott Kodályra. 1939 augusztusában készült el a mű férfikari változata a Nagykőrösi Tanítóképző 100 éves jubileumára. A „Semmit ne bánkódjál” női kari változatát

ezen az estén a Bartók Leánykar és a PTE Női Kara drámai erejű tolmácsolásában hallottuk *Kertész Attila* vezényletével. Ezt követte a Vejnemőjnen muzsikál (a Kalevala 44. énekének megzenésítése) virtuóz előadása a Bartók Leánykar fiatal karnagyának, *Rózsa Bernadettnek* nagyszerű irányításával.

A nagy hagyományokra visszatekintő, de az egy éve

újjaalakult *Egyetemi Kórus* Kodály Nagyszalontai köszöntőjével nyitotta műsorát.

Az 1916-ban, a Kisfaludy Társaság kérésére megzenésített *Köszöntő dr. Lakner Tamás* Liszt díjas karnagy irányításával és ritkán hallható bravúros előadásban szólalt meg – tisztelegve az évforduló előtt.

A 121. genfi zoltár már egy másik jubileumot, a Reformáció 500. évfordulóját köszöntötte és hangulatában is váltotta az előző művet. A lelki mélységek hű zenei tolmácsolása *dr. Hoppál Péter* karnagy, egyetemi adjunktus vezényletének érdeme. Az Egyetemi Kórus további nagy formátumú műsorát dr. Lakner Tamás állította össze Kodály jelentős vegyeskari műveinek csokorba foglalásával. A kórusművek felhangzása előtt *Sólyom Katalin* Jászai- díjas színművész elszavalta a verseket. Drámai, hiteles előadása megerősített a művek hatását – Akik mindig elkésnek, Fölszállott a páva, Öregek. – Szokolaynak a Pünkösdlővel kapcsolatos gondolatait folytatva írja, hogy a kontrasztokat Ady költészete is ihlette: az Akik mindig elkésnek és a Fölszállott a páva versek és a kodályi zene is hasonló ellentét-párokra épül. Kodályban a népét ostorozó Ady ikerpárját láttam – írta Szokolay. Az Öregek c. nagy formátumú kórusművet Kodály az akkor még ifjú *Weöres Sándor* versére írta. Weöres később visszaemlékezett, hogy nagyon meglepődött, amikor 15 évesként levelet kapott a híres zeneszerzőtől, melyben engedélyt kért verse megzenésítésére. A vers 1928-ban jelent meg a Pesti Hírlapban a költő diáksapkás fényképével. Kérdezték tőle: hogy írhat egy 14-15 éves fiatalember az öregek gondjainak ilyen mély átérzésével? Weöres Sándor válasza: „Úgy látszik, az életkorok valamilyen módon találkoznak egymással. A gyerekek vagy a kamasznak a rádöbbenése az öregkorra, azt hiszem nem ritkaság. Az Öregek versben ez történik. A kamasz fiú kissé még borzongva és idegenül rácsodálkozik az öregségre, ami majd őrá is vár, ha időközben meg nem hal.” Az Egyetemi Kórus előadásában hallhattuk, hogy a zene és a releváns előadás hogy felerősíti, elmélyíti a költő gondolatait.

Az egyetem 650 éves jubileumára és egy kínai utazásra készülő, átalakult kórus *Lakner Tamás* kezei alatt érett, plasztikus hangzásával, a dinamikai színek, kontrasztok zeneileg kifogástalan megéneklésével és a művekben megfogalmazott drámaiság átélt előadásmódjával szerzett maradandó élményt közönségének. A kórus műsorát – mintegy oldásként – a Túrót eszik a cigány népdalfeldolgozás stílusos megfogalmazása zárta *Hoppál Péter* vezényletével.

A Kertész Attila által összeállított műsor a három kórus együttes fellépésével megszólaltatott híres kánon, A Magyarokhoz (Berzsenyi Dániel versére) emelkedett hangulatot árasztó előadásával fejeződött be. Az összkart Lakner Tamás Liszt díjas karnagy vezényelte.

„Nem sokaság, hanem lélek, s szabad nép tesz csuda dolgokat.”

Márky Gabriella

GALÁNTA

XVII. Kodály Napok

2017. május 26. és 28. között adott otthont a 780 éves Galánta az 1969 óta háromévenként sorra kerülő Kodály Napoknak. A Szlovákiai Magyar Felnőtt Énekkarok Országos Minősítő Versenye a felvidéki magyar kórusmozgalom, valamint Galánta és Mátyusföld legnagyobb ünnepe. Méltán, hiszen több mint 700 énekest, előadót fogadott a város.

Ebben az évben, Kodály Zoltán kettős évfordulójának évében különösen gazdag programmal készültek a szervezők a megemlékezésre. A szakmai előkészítő bizottság tagjai: a Szlovákiai Magyar Zenebarátok Szövetségének elnöke *Szalay Szilvia*, – komáromi fuvolatanár, több kórus tagja, szólistája – aki a Csengő Énekszó magyar gyermekkarok találkozóinak is szervezője, gondozója, *Józsa Mónika*, *Kazán József* és *Stirber Lajos* karnagyok, a Szövetség elnökségének tagjai. Az ő minden részletre kiterjedő figyelmességüket dicséri a magas színvonalú, örömteli ünnepi hangulatban telt többnapos rendezvény. Köszönjük évtizedeken át tartó úgyszeretetüket, értékméltó munkájukat.

A dalosünnepet számos érdeklődőt vonzó rendezvény kísérte. A Galántai Honismereti Múzeumban *Tavaszy Noémi* linómetszet sorozatát mutatták be a nagyközönségnek, amelyeket Kodály Zoltán művei inspiráltak. A Kép-Zene-Szó című kiállítás a galántai születésű karmester *Géczy Olga* és férje festményeit tárta az érdeklődők elé. A művésznő 1975-től külföldön él, és számos magyar zenemű külföldi bemutatását vezényelte. Másfél évtizede érdeklődése a képzőművészet felé fordult és amerikai építész-festőművész férjével közös kiállításra hívták meg a galántai Esterházy kastélyba. A reneszánsz kastély felújítása elkezdődött, a megszépült épületrészeket *Takács Zsolt*, lelkes Eszterházy-kutató, a város alpolgármestere mutatta meg a vendégeknek. A kiállítások mellett a minősítő hangversenyeken szereplő énekkarok bemutatkoztak a közeli városokban, falvakban is, hogy elvigyék a közös éneklés örömét, bemutatkozásuk adjon példát és önbizalmat a helyi éneklő csoportoknak.

Az ünneplés Kodály Zoltán – 1943 óta Galánta díszpolgárának – életét bemutató kiállítással kezdődött a Városháza aulájában. A „Kodály hangja a zenében Magyarország hangja” címmel sok értékes fénykép és kéziratos másolata valamint idézetek gyűjteménye volt látható a 20 kétnyelvű poszteren. A vendégeket *Kolek János*, a galántai Városi Művelődési Központ igazgatója köszöntötte, akinek üdvözlő beszédéhez csatlakozott *Mézes Rudolf*, a Csemadok országos alelnöke, a rendezvény főszervezője, *dr. Molnár Imre* a pozsonyi Magyar Intézet igazgatója és *Takács Zsolt* Galánta város alpolgármestere. A galántai Kodály Zoltán Magyar Tanítási Nyelvű Alapiskola gyermekkarát *Balogh Csaba*

Galántai Kodály Zoltán Iskola Kórusa

karnagy vezette, aki több mint 50 éve az iskola kórusának karnagya. A gyerekek üde hangú énekét örömmel hallgatta a közönség.

Az esti nyitóhangversenyen Deákin, a római katolikus templomban a Deáki Nefelejcs Vegyeskar, a Füleki Melódia Nőikar és Veszprém Város Vegyeskara szerepelt. Az énekkarokat és a templomot megtöltő hallgatósságot néhány közösen énekelt mű ölelte egybe, a fesztivál szívet melegengető nyitányaként. A következő nap 19 kórus mutatta be versenyműsorát, amelyben Kodály Zoltán művei is szerepeltek. Az eddigi évek szereplői közül hat kórust nem hallhattunk, de kilenc újabb együtttest ismerhetett meg a közönség.

Az értékelő bizottság – Erdélyi Ágnes, Hartyányi Judit, Kertész Attila, Kollár Éva, Kneifel Imre, Mindszenty Zsuzsánna – Erdei Péter elnöklétével örömmel hallgatta az elhangzó művek jó, számos esetben magas színvonalú előadását, az együttesek művészi fejlődésének bizonyítékát. A kórusok repertoárját 20 magyar mű és 31 külföldi zeneszerző alkotása tette színessé. Úgy gondolom természetes, hogy Kodály Zoltántól hangzott el a legtöbb kórusmű. Hallhattunk Kodály Zoltán által gyűjtött népdalt, bicinia-csokrokat, népdalfeldolgozásokat, klasszikus költőink megzenésített verseit, a záró hangversenyen pedig megszólalt a Galántai táncok című zenekari mű és a Budavári Te Deum. A megszólaltatott Kodály műveket Karai József, Bartók Béla és Bárdos Lajos kompozícióinak száma közelített meg. A 31 idegen nyelvű mű mind más-más zeneszerző

alkotása volt, képviselve a reneszánsz, a barokk, a romantika és a XX. század kórusirodalmát. Ez utóbbi csoportba 15 mű tartozott, azt mutatva, hogy a karnagyok szívesen fordulnak kevésbé ismert kortárs szerzők felé, de választásuk nem mindig felel meg a minőségi igényesség követelményeinek. A megújulásra való szándék minden esetre követendő példa.

A rendezvény harmadik napján délelőtt a zsűri szakmai értékelést tartott. Ezt koszorúzási ünnepség követte Kodály Zoltán emlékművénél. Méltató beszédek után, közös énekléssel kísérvé helyezték el koszorúikat a kórusok és az ünnep vendégei, így a KÖTÁ-nak, a Magyar Kodály Társaságnak és az MKT Pécsi Tagcsoportjának képviselői.

Délután a XVII. Kodály Napok gála hangversenyére és a díjkiosztásra került sor. A minősítés négy kategóriájában a következő eredmények születtek: 2 kórus kapott aranykoszorús minősítést a zsűri dicséretével

Concordia vegyeskar, Komárom, karnagy: *Stubendek István*

Kodály Daloskör – Galánta, karnagy: *Józsa Mónika*

9 kórus aranykoszorús minősítést, 6 kórus ezüstkoszorús minősítést és 2 kórus bronzkoszorús minősítést ért el. A hangversenyen minden kórus a zsűri által kiválasztott egy művet énekelt. Az ünnepélyes díjkiosztás után, befejezésül az összkar Rajter Lajos: Mátyusföldi népdalcsokor összeállítását (vezényelt: Stubendek István), Kodály Zoltán: Fölszállott a páva című kórusművét (vezényelt: Józsa Mónika) és Kodály Zoltán: A magyarokhoz című kánonját (vezényelt: Kollár Éva) énekelte.

Este, a záróhangversenyen, a galántai Szent István király római katolikus templomban a budapesti Műegyetemi Zenekar és Veszprém Város Vegyekara (karigazgató: Erdélyi Ágnes) koncertjén a Galántai táncok és a Budavári Te Deum nagyszerű, méltó befejezése volt a XVII. Kodály Napoknak. Vezényelt: *Erdélyi Dániel*.

Őszinte köszönet illeti a karnagyokat, kórustagokat, a világhírű zeneszerző életműve előtt fejet hajtó szereplőket, a szervezőket: a Csema-dok Országos Tanácsának megbízottait, a Galántai Területi Választmányt, a városi szervezett tagjait, önkormányzatokat.

Galánta Kodály Zoltán életének egyik legjelentősebb helyszíne volt. A gyermek Kodály népdalokkal való találkozásának városa, majd a tu-

dós innen indult népdalgyűjtő út-jára, kultúránk, zenénk gyökerei-hez. Felbecsülhetetlen értékű mű-vészete, a tudás és nemzetnevelő öröksége az itt kapott élményekből táplálkozva lett a világ kincsévé.

Kívánjuk, hogy Galánta legyen a várost is híressé tevő nagy zene-szerző életművének ültetője, és folytassa a majdnem öt évtizeddel ezelőtt elindított nagyszerű hagyományt! A XVII. Kodály Napok sikere, sok szépsége adjon a továb-bi munkához erőt és lelkesedést a magyar kultúrát hordozó együt-teseknek, vezetőiknek és vala-mennyi támogatójuknak!

Hartyányi Judit

Szőnyi Erzsébet titkai

Töprengések egy nem kerek születésnap alkalmából

Néhány évvel ezelőtt, egy kerek születésnapon jegyezte meg Hollós Máté: az országszerte megvalósult ünnepi hangversenyek és másfajta rendezvények sorából már-már Szőnyi-fesztivál kerekedik ki. Csak annyiban nem minősíthető annak – tesszük hozzá –, hogy nem egységes koncepció szerinti, hanem önálló események sorozata valósult meg, amelyekről egyébként *A Magyar Kodály Társaság Hírei* 2014. évi Szőnyi Erzsébet-különszáma nyújt áttekintést. Kölcsönözve Hollós Máté akkori észrevételét¹, úgy mondhatnánk, idén tavasszal, egy nem kerek születésnap alkalmából Szőnyi mini-fesztiválra került sor, különböző helyszíneken és megint csak külön-külön koncepció szerinti programokkal. Az öt, más-más műfajú rendezvény nézői–hallgatói egy nagy életmű titkaira csodálkozhattak rá. Mindenekelőtt – a dokumentálás szándékával is – vegyük sorra az eseményeket.

A sorozat a születésnapon, április 25-én, a Fasori Református Templomban indult,

a Fasori Zenés Esték immár 14. évfolyamában járó programjainak rendkívüli alkalmaként; templomban bár, de nem egyházzenei koncerttel. Egyházi, főként hangszeres egyházi és világi zene között különben sincs mindig éles határvonal, különben is, a homo religiosus (Mircea Eliade kifejezése) számára „az élet a maga egészében megszentelhető”², mint ahogy „a keresztény élet és az imádság nem választható szét”³. A hangverseny *religiosus* dimenzióját erősítette az est felezőpontján elhangzó igehirdetés: a lelkész (az ünnepelt éveinek számához igazodóan) a 93. zsoltár soraihoz fűzte elmélgését. Az igehirdetést zongorás kamarazene fogta közre: a *Szonáta nagybögőre és zongorára* (1982) és a *Francia szvit brácsára és zongorára* (1983). Elhangzott azután egy, a zeneirodalomban – tudtommal – páratlan hangszer-összeállítású kamaramű: *Evokáció zongorára és orgonára* (1985), a műsor első felében pedig három darab a népdalfeldolgozásokat tartalmazó 33 könnyű kórus közül (A kislányok; Kinyílt a rózsa; Én a hegyre; 1969), a *pedagógus-zeneszerző* hangzó képviselőjében.

A műsort orgonazene keretezte: a *Hat orgonadarab* (1955) nyitotta meg és nagyformátumú improvizáció zárta, Szőnyi Erzsébet névbetűiből alkotott témára. Az előadó, egyben a műsort (és a Fasori Zenés Estéket)

¹ Szőnyi Erzsébet szerzői estje, Fészek Művészklub, 2014. május 9. Beszélgetőtárs Hollós Máté.

² Mircea Eliade: *A szent és a profán. A vallási lényegről*, Budapest, Európa, 1999. (Mérleg) 157. o.

³ *Magyar Katolikus Lexikon* XIII. kötet, Budapest, SZIT, 2008. 'szüntelen imádság' címszó (Diós István). <http://lexikon.katolikus.hu/S/sz%C3%BCntelen%20im%C3%A1ds%C3%A1g.html>

szerkesztő és konferáló *Pálúr János* megszította a közönséggel a névtéma szerkesztésének – mechanikus – elvét: az abc betűi sorszámot kapnak, majd a betűkhöz egy tetszés szerinti kezdőhangtól (célszerűen A-tól) kiindulva hangmagasságot rendelünk. Az alábbi ábrán bekereteztük a téma hangjait és az egyetlen névbetűt, ahol az előadó némi szabadsággal, az i=y azonosítással élt.

sorszám	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23
betű	a	b	c	d	e	f	g	h	i	k	l	m	n	o	p	r	s	t	u	v	x	y	z
hangnév	A	H	C	D	E	F	G	A	H	C	D	E	F	G	A	H	C	D	E	F	G	A	H

A fenti elvek szerint megszerkesztett téma szerepel a koncert plakátján.

XIV. évfolyam
Fasori Zenés Esték 2017
 A REFORMÁCIÓ 500. ÉVÉBEN
 a Városligeti Fasori Református Templomban
 ZENÉS ÁHÍTATOK A HÓNAP ELSŐ VASÁRNAPJÁN, 17 ÓRÁKOR
 HANGVERSENYEK RENDHAGYÓ IDŐPONTOKRAN
Április 25. kedd, 18 óra

Szőnyi Erzsébet köszöntése
93. születésnapján

s z o n y i E r z s é b e t

Hat orgonadarab (1955), 33 könnyű kórus: A kislányok, Kinyílt a rózsa, Én a hegyre, Szonáta nagybőgőre és zongorára (1982), Francia szvit mélyhegedűre és zongorára (1984-es kiadás), Evokáció zongorára és orgonára (1985), Improvizáció a s-z-o-n-y-i E-r-z-s-E-b-E-t névre
Pálúr János, Julianna Iskola énekkara, Fervágner Csaba, Kovalszki Mária, Draskóczy Eszter

A keletkezési évszámok alapján látható: 30 év alkotói terméséből adott válogatást ez a műsor, és a legújabb mű keletkezése óta már több mint 30 év eltelt. Ha a megírásuk idején, főleg az ötvenes-hatvanas években, és még később is, Szőnyi Erzsébet stílusa konzervatívnak ítéltetett (hozzáteendő: fontos műveket nem ismerhetett vagy kényszerűen nem vehetett tudomást a hazai recepció), ma, amikor különböző alkotói elvek szabadabban érvényesülhetnek és a *tetszés* is szabadabb, a legrégebbi művek is nagyon frissnek bizonyulnak; ami egykor *túlhaladott* volt, mára *modernné* vált, annak bizonyosságául, hogy a régi és új közötti határvonal sem abszolút.

Az idő-tényező más szempontból is izgalmas. *Pintér Csilla*, Szőnyikismonográfiájában, kimutatja azt a stílusfordulatot, amely 1980 táján a zeneszerző műhelyében végbement, amelynek lényeges jegyeiként említi a különleges hangszerösszeállítású/hangszerválasztású műveket, a merész ritmuskezelést és a tonalitás szabadságának megnövekedését.⁴ Hozzátehetjük még: az egész zenetörténet mind szuverénebb, különböző stílusok egyes formai megoldásainak és teljes kompozíciós eszköztárának egyre virtuózabb birtokbavételét (az est műsorán a szvit, a szonáta és az *Evokáció* által reprezentálva). Mármost az alkotó látásmódjának változása, a táguló horizont a zeneszerzői eszköztár olyanfajta változását hozza, amely nem *fordulat* (azaz nem régebbi eszközök elhagyása, újakkal felváltása), hanem *gazdagodás*, kiszélesedés; „kompozíciós stílusa nem gyökereiben változott meg, hanem az újítás [benső] kényszerének ellenére is megőrizte az előző évtizedek személyes tónusát”.⁵ Az öt mű, amely a keletkezés időrendjében hangzott el, a megszüntetve megőrzésnek ezt az útját tette érzékletessé a templomot (sajnos nem zsúfolásig) megtöltő közönség számára.

Nemcsak a zenetörténetet, de választott hangszereit is virtuózan kezeli a szerző, legsajátabb hangszereit, a zongorát és orgonát, mellettük a mélyhegedűst és nagybőgőst is igényes és hálás játszanivalóval ajánlékozza meg. Az est virtuóz előadójaként az orgonista Pálúr János mellett közreműködött még *Kovalszki Mária* (zongora), *Draskóczy Eszter* (brácsa), *Fervágner Csaba* (nagybőgő). A három kis kórusművet, két tanárnőjük vezetésével, a fasori *Julianna Református Iskola* kórusa énekelte (az 1926-ban holland támogatással megnyílt, és több évtizedes kényszerszünet után 1992-ben újraindult intézmény az alapításkor a későbbi holland királynő után kapta nevét).

A „mini-fesztivál” következő alkalma április 28-án volt a Fészek Művészklubban.

Itt is egy több évtizedes sorozat részeként: amelynek *Lázár Eszter* a gazdája. A Magyar Művészeti Akadémia így hirdette az eseményt: „zenés

⁴ Pintér Csilla Márta: *Szőnyi Erzsébet*. Budapest, Mágus, ¹2003. (Magyar zeneszerzők 24.) 14. o.

⁵ I. m. 18. o. Az idézett megállapítást Pintér a zeneszerző egy következő korszakváltásával kapcsolatban teszi, ám valamennyi korszakváltására igaz.

beszélgetés Szőnyi Erzsébettel”. Valójában egy nagyon sokoldalúan válogatott műsorú hangverseny részeseivé válhattunk, amelynek szervezésében az előadóként is közreműködő Nagy Márta zongoraművész bizonyította a zeneszerző életműve iránti elkötelezettségét.⁶ A kompozíciók között folyt, azokat vezette be a Hollós Máté által vezetett beszélgetés (Hollós Máté ebben a minőségében ugyancsak régóta partnere Szőnyi Erzsébetnek).

Lássuk a műsort. Egy kis pedagógiai indíttatású zenetörténeti sétával kezdődött, a *Zenetörténeti séta 9 tételben* című, 1988-ban komponált zenekari ciklusból szólalt meg négy (illetve öt) tétel: *Gassenhauer, A Barokk, Hommage à Beethoven* (egy Beethoven által is különböző formában megírt mű újraírása), és a *XX. század két* (atonális görbe tükröt tartó) tétele. Ez utóbbiak hallatán Hollós Máté megkérdezte az alkotót: „Ilyen rossz véleménnyel van a huszadik századról?” (A *Sárkányfogak* ciklus *Posztmodern* tételének ismeretében még azt a feltételezést is megkockáztathatnánk: nem lehet mindenestől kizárni...) A művet a *Weiner Leó Zeneművészeti Szakgimnázium* vonószekera adta elő Szefcsik Boltdisár (triangulum) közreműködésével és *Ludmány Emil* vezényletével.

Négy dal következett, az alkotói pálya különböző korszakaiból: *Balagó* (1955, Pákolitz István verse), *Kedves* (1946, Kosztolányi Dezső verse), Sík Sándor: *Felhők, felhők* (a 2004-es Sík Sándor-ciklusból), végül a *Láng* (Tóth Árpád verse, 1945). Az első és a harmadik szerzeményt *Ress Tamás*, a másodikat és negyediket *Molnár Timea* énekelte, mindketten zeneakadémisták, zongorán kísért *Nagy Márta*. A *Láng* a legrégebbi a koncerten megszólaltatott művek közül: abban az évben íródott, amelyben Szőnyi Erzsébet megkapta középiskolai énektanári diplomáját⁷, zeneszerzői tanulmányainak pedig akkor még a közepén járt, ez a Tóth Árpáddal tehát még nem a „kész” komponista műve. Mégis épp ez az, amelyik dalai közül kompaktlemezen is meghallgatható⁸, „kész”-sége annak alapján kontrollálható.

Ítt megint „zenetörténeti séta” következett: *Két keringő* 2004-ből. Megírásuk indítéka, kitűnt a beszélgetésből, konkrét, külföldi megrendelés. A zeneszerző komolyan vette a különös felkérést, két keringője mindazonáltal nem nélkülöz némi iróniát; kevésbé nosztalgikus, de nem

⁶ E sorok írója már több olyan Szőnyi szerzői esten volt jelen, ahol előadók váltották egymást a pódiumon, míg Nagy Márta a koncert elején leült a zongorához, és a végéig föl sem állt, végigszólózta, kamarázta, kísérte a hangversenyt.

⁷ Hogy-hogy már 21 évesen? Nos, olyan felkészültséggel érkezett a Zeneakadémiára (mint ő maga említi, jó tanárai voltak a középiskolás években), hogy már az első tanév októberében átvették a második évfolyamra. E történetet egy másik, a május 4-én tartott beszélgetés keretében mondta el a zeneszerző. Vö. Jerry L. Jaccard: *Dallamok és disszonanciák. A zene nagykövete Szőnyi Erzsébet*. Fordította Terts István. Budapest, Nap Kiadó, 2016. 30. o. (Megjegyzendő, hogy e hasznos és érdekes könyvnek sajnos nem egy adata téves.)

⁸ *A magyar dal évszázadaiból*. Faragó Laura – szoprán, Kapi-Horváth Ferenc – zongora. Cantata Sacra Kiadó, 2001. No. 18.

kevésbé izgalmas, mint a *Rózsalovag*ból ismerős. A két darab Nagy Márta elegáns előadásában szólalt meg. Ezen a koncerten is elhangzott azután a *Francia szvit* – az öt születésnap rendezvény műsorában ez az egyedüli átfedés –; ezúttal *Ludmány Emil* és *Nagy Márta* játszották. Így, a *Két keringő* után meghallgatva még inkább kidomborodott, hogy a zeneszerző mennyire sajátjaként kezeli ezt a XVIII. századi formavilágot és a benne rögzült tánc-mozdulatiságot, mintha egy régi élkép lendülne mozgásba. Majd még egy barokk szvitzene következett: *Öt régi tánc fúvóstrióra* (1958, némelyik tétel szinte újrairása egyes, jól azonosítható barokk kompozícióknak). A ciklust a Weiner-iskola tanárai, *Kerényi Judit* (oboa), *Szabados-Tóth László* (klarinét) és *Kubassy Tamás* (fagott) szólaltatták meg. Szőnyi Erzsébet „régii” zenéjének előképei között – ezt erősítette meg a hangzó tapasztalat – joggal tartható számon Britten, Kodály, Respighi, Stravinsky, „vérségi kapcsolatok” leginkább Debussyhez és Ravelhez fűzik.⁹

A '90-es években – a zeneszerzői nyelv egyik megújulási korszakában, annak mintegy kísérleti műfajaként¹⁰ – három kvintett született az alkotói műhelyben, hárfára (1992), zongorára (1995), illetve orgonára (1998) és vonósnégyesre. Közülük kettő szólalt meg a koncerten, *Kocsis Andrea* (hárfa), illetve *Nagy Márta* (zongora) és a Liszt Ferenc Kamarazenekar tagjaiból alakult vonósnégyes: Tfirst Péter, Hargitai Géza, Várnagy Mihály, Simkó-Várnagy Mihály előadásában. Egyelőre a *Hárfás kvintett* az, amely nyomtatásban is hozzáférhető – e háromtétéles mű franciás eleganciája, amely különben kezdettől „Szőnyi-bélyeg”, meg a nagylélegzetű barokk és klasszikus formaalkotás virtuozitása, amely évtizedeken át csiszolódott a zeneszerző kezében, modern hangzásvilággal, meglepő metrikai-ritmikai fordulatokkal párosul.

A hangversenyt a *Kodály Zoltán Magyar Kórusiskola*, *Sapszon Ferenc* vezényelte Cantate Vegyeskara és Jubilate Leánykara zárta. Négy, különböző nyelvezetű és műfajú művet szólaltattak meg. A *musica sacra* mesterét a Sík Sándor fordításaira készült *Hat középkori himnusz* (1988) sorozatának egyik darabja képviselte: *Szűz Mária dicsérete*, amelyben a kórushoz hárfa társul (a szólamot Mikus Adrienn játszotta). Az Arany János-évfordulóhoz két vers-megzenésítés kapcsolódott, gyermekkarra: *Este van már, késő este* (népi dallamra és Arany János soraira, 33 könnyű kórus, 1968. No. 4.; triangulumon közreműködött Tóth Benedek) és *Előtted a küzdés* 1970; komoly, nevelő célzatú szövegének megválasztása Szőnyi részéről a kodályi pedagógia teljességének nyílt vállalása.¹¹ Befejezésül egy különleges összeállítású hangszeregyüttessel kísért, áhítatos, korálszerű, búcsúzó vegyeskari tétel hangzott el: a *Béke* (2006), Juhász

⁹ Vö. a zeneszerző önvallomásával, l. Jaccard i. m. 190.

¹⁰ Pintér i. m. 18. o.

¹¹ Keletkezéséhez l. Jaccard i. m. 169. o.

Gyula versére. Alkalmi mű, felkérésre, és a felkérő rendelkezésére álló hangszerekre (vonósnégyes, fúvósötös) íródott; a már felsorolt vonós és fúvós előadókhoz itt még Horváth Lilla (fuvola) és Nagy Zoltán (kürt) csatlakozott.

A *Béke* sajátos előadóapparátusa és a megzenésítésre választott szöveg szinte rávezeti a hallgatót, hogy Szőnyi Erzsébet művészetének lényeges mozzanatait felismerje. Olyanokat, amelyekben másokkal, sokakkal, osztozik, és olyanokat is, amelyek reá különösen jellemzők. Soroljuk: Külső és belső motiváció, megrendelés és személyes mondanivaló a legkevésbé sem zárják ki egymást. A megrendelés: alkalom, hogy a zeneszerző arról beszéljen, ami számára fontos, legyenek azok akár a közösségi, akár a személyes emberi létezés alapkérdései. Azután: anyagszerűség. A zeneszerzőt foglalkoztató kérdések közül kiválasztani azt, ami éppen akkor és úgy megfogalmazható. Ha a megrendelés márványszoborra, vagy fára vonatkozik, mit lehet márványból vagy fából megteremteni? És ez az a pont, ahol elágaznak a lehetséges utak. A művész addig keresgél, amíg megtalálja a céljainak megfelelő márványt vagy fatörzset, esetleg az anyag legvégső határait feszegeti. Vagy – és ez Szőnyi-specifikum – az éppen adott anyaggal dolgozik (pedagógus-attitűd). Ha mindjárt csak porló kő, töredező fa állna is rendelkezésre, megkeresi, hogyan lehet a málló, múló anyagban a maradandót megfogalmazni és az anyagot mintegy a szellem erejével megkötni.

**Az Északi Evangélikus Egyházkerület székházában,
május 4-én, a születésnap rendezvények következő alkalma
zenés beszélgetés volt.**

Fabiny Tamás evangélikus püspök és *Illisz László*, az Evangélikus Információs Szolgálat vezetője kérdezte a zeneszerzőt életéről, pályájáról, művészetének forrásairól. A „*Proféta a saját hazájában?*” címet viselő, a Hegyvidéki Önkormányzat, az Evangélikus Egyház és a MOM Kulturális Központ közös szervezésében éppen egy esztendeje indult sorozat Budapest XII. kerületének díszpolgárait mutatja be.

A beszélgetéshez a zenét a Kodály Zoltán Magyar Kórusiskola két növendéke „szolgáltatta”, Kodály *Hét zongoradarab* sorozatából adtak elő egy-egy tételt: *Esik a városban* (Andor Mátyás), *Székely keserves* (Vadas Soma) – Szőnyi Erzsébet kommentárjaival. Az első kompozíció Verlaine-utalása saját párizsi tanulmányaira emlékeztette Szőnyit, a másodikkal kapcsolatban rámutatott, hogy Kodály minden szava, minden hangja száz év múltán is aktuális, a keserves a Kárpát-medencei magyarság érzületéről ma is hitelesen szól.

Nagyon sok mindenről esett még szó, családról, tanulóévekről és meseterekről, a meghatározó Kodály-kapcsolatról, a pálya néhány állomásáról, széleskörű és elkötelezett közéleti szerepvállalásról. Ez utóbbihoz

kapcsolódott Nagy Márta hozzászólása, ő ugyanis nem egykori tanítványaként lett a zeneszerző későbbi munkatársa (különben a köztük lévő kétgenerációs különbség ellenére Nagy és Szőnyi diáktársak: mindketjük akadémiai zongoratanára Szegei Ernő volt); pályájuk a Frank Oszkár nevével fémjelzett, az 1990-es fordulat utáni első magán-zeneiskolában találkozott: Szőnyi Erzsébet az iskolát fenntartó szervezet, a Continuo Alapítvány kuratóriumában vállalt szerepet, Nagy Márta pedig az intézmény tanára volt. Az est közönségének soraiban különben szép számmal foglaltak helyet Szőnyi Erzsébet egykori tanítványai, hosszú tanári pályafutásának minden korszakából, még néhány éves középiskolai tanárságának, a negyvenes évek második felének nehéz történelmi idejéből is¹², olyanok, akiknek pár évvel azelőtt még ténylegesen iskolatársa volt, akik – mint ezt Szőnyi felidézte – az énekórán őt Erzsébet nének szólították, óráközi szünetben azonban tegeztek és együtt szaladgáltak a folyosón.

Igen természetes, hogy ezen a helyszínen szó esett Szőnyi Erzsébet istenhitéről, katolicizmusról is. Az ünnepelt felidézte jeruzsálemi emlékét, amikor zsidó vendéglátóival együtt költötte el a széder-vacsorát és – mert pészah első napja akkor éppen egybeesett a keresztény nagycsütörtökkel – személyes élményévé váltak kereszténység és zsidóság közös gyökerei (erre a kapcsolatra – tesszük hozzá – a kereszténység felől *szent hídként* tekintünk¹³). Fabiny Tamás pedig elmondta, Szőnyi Erzsébet a keresztény üdvözlési formák mellett „Sálom” köszöntéssel érkezett a püspökségre. Mármost Szőnyi Erzsébet ismerői biztos állíthatják: ha a zsidó shalom alechem és a Pax Domini nem is azonosítható¹⁴, Szőnyi béke-kívánata bizonyosan több, mint valamiféle vallásközi párbeszéd jegyében alkalmazott formalitás, a szavakat és gesztusokat hitelesíti a mű, amely szentföldi élményeinek mélységéről vall (*Jeruzsálemi képek*), és nagyhatású 122. zsoltár-megzenésítése (a fenséges *Kívánjatok békét Jeruzsálemnek* négyzsolamú kánon), amely születésnap hangversenyein, liturgiáin újból és újból – a 75. születésnapon a Régi Zeneakadémián, a kilencvenedikén a felsőkrisztinavárosi templomban, bizonyára mindkét szer sajtó kívánsága szerint – felcsendült.

A *beszélgetést* *igehirdetés* (104. zsoltár 33-34. vers) és spontán énekítés, az *Evangélikus énekeskönyv* 120. számú béke-kívánata zárta.

¹² Talán előélete, talán párizsi tanulmányi éve (1947–48) Szőnyi Erzsébetet a fordulat éve után alighanem „politikailag gyanússá” tette itthon, egykori szilágyis diáktársa-növendéke idézte a szomorú történetet: Szőnyiék lakásán tartott magánjellegű összejövetelük után (beszélgettek, énekeltek) a növendékeket a rendőrség zaklatta, a katolikusokat érettségi előtt az ország összes középiskolájából kizárta. Szőnyi a május 4-i rendezvényen kerülte ezt a témát, több helyütt azonban nyíltakozott róla, legutóbb Jaccard i. m. 74. o.

¹³ Eric Werner kifejezése szoros értelemben a gregorián ének őszvetségi gyökereire utal.

¹⁴ *Magyar Katolikus Lexikon* I. kötet, Budapest, SZIT, 1993. 'béke' címszó (Gál Ferenc), <http://lexikon.katolikus.hu/B/Béke.html>

A Magyar Művészeti Akadémia május 10-én, a Kecse utcai Makovecz házban

rendezett bensőséges ünnepséget, 'rendes tagja' tiszteletére. Ez alkalommal levetítették az akadémikusokat bemutató filmsorozat „Kodály katonája” címmel 2010–2016-ban készült Szőnyi Erzsébet-portróját, mely korábban már több ízben látható volt a Duna Televízió műsorán. (Az 50 perces film rendező-operátőre Tóth Péter Pál.) A vetítést zenés beszélgetés követte, *Molnár Tímea* (ének) és *Nagy Márta* (zongora) Szőnyiműveket adott elő, a háznagyi teendőket ellátó *Szőnyiné Szerző Katalin* zenetörténész, akadémikus pedig az ünnepelt közéleti tevékenységének egyik szeletét, az ő nevét viselő törökbálinti zeneiskola fejlődésében betöltött szerepét ismertette.¹⁵

FOTÓ: BEDŐ CSONGOR LÁSZLÓ

¹⁵ Az MMA Szőnyi-ünnepségét részletesen ismerteti Kovács Mária írása, I. *Zeneszó* 2017/3

Az Erkel Színház június 4-i előadása *A Makrancos királynány*

az operaszerző Szőnyi Erzsébet munkásságába engedett bepillantást. Az Operaház idén, a magyar operaműfaj születésének – Ruzitska József *Béla futásától* számított – kétszázadik évfordulója tiszteletére gazdag MagyarFeszt¹⁶ előadás-sorozatot rendezett, amelynek ezt a délutánját a (tárgan értelmezett) gyermekopera műfajának szentelte. Az egykor oly népszerű és olyannyira kodályi szellemiségű (jóllehet Kodály előtti) műfajt Szőnyi Erzsébet mellett többen is gazdagították, így Ránki György, a szombathelyi Békefi Antal, vagy a marosvásárhelyi Szabó Csaba. Mi is az a gyermek-opera? Felvonásnyi, vagy egész estés, főleg gyermek-előadókra – szólolistákra, kórusra és zenekarra – írt, színpadi és/vagy rádió-előadásra szánt műalkotás. A lehetőségei, a gyermek-előadókkal szembeni zenei/drámiai/színpadi követelményei nyilván korlátozottak, de a korlátok nem szűkek. E sorok írójának első *Székelyfonó*-élménye a mű Szesztay Zsolt-készítette gyermek-adaptációjának előadásához fűződik, amely pécsi zenei általános iskolásoktól, a fővárosi MOM (akkor Szakasits Árpádról nevezett) Művelődési Házban láthatott 1968-ban.¹⁷

Az Erkel színházi előadás első félidejében a klasszikus (azaz felnőtt) operairodalom gyermekkórusra szánt, vagy ilyenre alkalmazott részle-

¹⁶ A teljes sorozatról l. *MagyarFeszt 2017*. [Műsorfüzet.] H. n., Magyar Állami Operaház, 2017. A kiadvány a dátumokat és helyszíneket tartalmazza, az előadókat alább a Zuglói Filharmonia honlapjáról közöljük, l. <https://www.jegy.hu/program/a-makrancos-kiralyany-hangv-76693>.

¹⁷ Vö. S. Szabó Márta: Szesztay Zsolt emlékezete. In Uő. (szerk.): *Szolfézs- és zeneismeret-tanárok, ének-zene tanárok és karvezetők továbbképzése*. (Tanulmánykötet.) Debrecen University Press, 2015. 23–30. o. Vonatkozó adatok l. 25. o.

tei szólaltak meg: Mozart (*Figaro, Varázsfuvola*), Bizet (*Carmen*), Ránki (*Pomádé király új ruhája, A győztes ismeretlen* – utóbbi a daljáték műfajába tartozó kis remekmű), szünet után került sorra Szőnyi Erzsébet operájának hangversenyként hirdetett, valójában félig szcenírozott előadása.

Teljes színházi élményt adott: a főszereplők jelmezekben és a cselekményt is előadva játszottak, az előadás jelzésszerű díszletek között folyt, a hangszeres együttes pedig a zenekari árokban foglalt helyet. Előadók: az Opera Gyermekkara (karigazgató Hajzer Nikolett) és a Zuglói Filharmonia, vezényelt: *Köteles Géza*. A gyermekszereplők: Nagy Hajnalka (Királylány), Takács Botond (Bojtár), Ero Osayi Rebekah (Udvarmester), Tóth Vivien (Király), Besenyei Csenge (Puli), Fekete Sarolta (Orvos), Jenei Georgina (Kínai), Karczagi József (Dobos); a mesélő (a proszce-nium-páholyból) Szabó Márton volt. Rendezőt a színlap nem tüntetett fel. Az eredeti elképzelések szerint egy másik Szőnyi-opera, *Az arany-szárnyú méhecske* című egyfelvonásos társaságában került volna színre; ha sajnáljuk is, hogy az elmaradt, nyereség, hogy a fentebb közölt Mozart–Bizet–Ránki sorozat révén Szőnyi kompozíciója mintegy zene-történeti perspektívába helyeződött, előzmények, illetve kortárs darabok társaságába (*A makrancos királylány* végleges formája 1957, bemutatója 1955; *Pomádé* 1950/1953; *A győztes ismeretlen* 1955). – Sajnos, az Erkel Színház hatalmas nézőterén még félház sem volt, akik azonban beültek erre az előadásra, élvezetes órákkal gazdagodtak, és lelkesen ünnepelték a tapsot a színpadról megköszönő Szőnyi Erzsébetet.

Mi a titka?

– idézhetjük Meixner Mihály egykori, nagy előadókat bemutató rádió-sorozatának címét. Mi a titka a magas, alkotóerőben megélt életkornak – *kérdezte a május 4-i beszélgetés* közönsége és kérdezhetik Szőnyi Erzsébet csodálói. Persze, említhetjük a géneket, a szorgalmat, kitartást: ehhez a pályához, kivált nőként, kell egyfajta szívósság – fogalmazta meg a zeneszerző egyik televíziós nyilatkozatában¹⁸. Végső soron azonban ez a titok, természetesen, Isten titkai közé tartozik. Az ember feladata, hogy az adományokkal jól sáfárkodjék. Szőnyi Erzsébetről biztos állítható: *sokban volt hű, és hű ma is*. Milyen titkok birtokában van? Néhányat megkockáztatunk:

- Jó ügyek sokaságát és emberek sokaságát segíti.
- Sokakat szeret, és sokan szeretik.
- Jó műveket ír.

De hát a felsoroltak egyike sem titok.

Köteles György

¹⁸ A *Nagyok*. Magyar dokumentumfilm-sorozat, 4. rész: *Szőnyi Erzsébet*. Duna Televízió, 2015.

KECSKEMÉTEN

Szőnyi Erzsébet gyűjteményének átadó ünnepe

A Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Kodály Zoltán Zenepedagógiai Intézetében, 2017. március 30-án került sor *Szőnyi Erzsébet* – a Zeneművészeti Egyetem ny. tanszékvezető tanára, Erkel-és Kossuth-díjas zeneszerző, Prima-díjas zenepedagógus, a MMA rendes tagja, a Nemzet Művésze cím birtokosa – pályafutásának és életművének dokumentumaiból álló gyűjteményének az átadására.

A gyűjtemény Kodály Intézetnek adományozására vonatkozó szándéknyilatkozatot még 1990-ban kötötték, amelyet később ajándékozó nyilatkozat erősített meg, s ezek nyomán a dokumentumok 2016 nyarán érkeztek az Intézet Archivumába.

A kiállítással, rövid koncerttel és beszélgetéssel egybekötött, ünnepélyes átadáson a Kodály Intézet dísztermében, részt vettek volt tanítványai, tisztelői és az Intézet hallgatói, valamint *dr. Vigh Andrea*, a Zeneakadémia rektora is.

Köszöntőt *dr. Nemes László Norbert*, a Kodály Intézet igazgatója mondott. A neves zeneszerzővel és zenepedagógussal egykori tanítványa, *Ittés Mihály*, a Kodály Intézet ny. igazgatóhelyettese beszélgetett előbb

magyar, majd angol nyelven. Szőnyi Erzsébet elmondta, hogy több mint 25 évvel ezelőtt azért határozott úgy, hogy a Kodály Intézetre bízta dokumentumainak gondozását, mert a saját pedagógiai munkássága szorosán kötődik Kodály Zoltánéhoz, s a Kodály nevet viselő és életművét ápoló Intézet méltó őrzője a gyűjteménynek.

A Zenepedagógiai Archívum az elmúlt évtizedek során a jeles zenepedagógusok adományai, hagyatécai révén a Kodály-i zenepedagógia egyedülálló kutatóbázisává vált: mások mellett Nemesszeghy Lajos és Nemesszeghy Szentkirályi Márta, B. Sztojanovits Adrienne, Andor Ilona, Vásárhelyi Zoltán, M. Bodon Pál, Jean Sinor, Forrai Katalin, Kokas Klára, Vajda Cecília hagyatécai is itt kerültek elhelyezésre.

A Szőnyi Erzsébettől kapott gyűjtemény közel 1200 zenei tárgyú könyvből, 200 nyomtatott kottából, fényképekből, hangfelvételekből, konferenciák, kurzusok dokumentumaiból, írásainak-előadásainak vázlatából, valamint tanítási naplóból, jegyzeteiből áll.

Az angol nyelven folytatódó beszélgetésben Szőnyi tanárnő zenei pályájáról mesélt, s több gyermek- és fiatalkori emlékét megosztotta a hallgatósággal. Elmondta, hogy első zeneszerzői próbálkozásai Sztojanovits Adrienne – a Szilágyi Erzsébet Leánylíceum híres karnagya és tanára – énekóráihoz köthetők, amelyeken önálló dallamokat is kellett alkotniuk. Az iskola kórusának tagjaként találkozott először Kodály Zoltánnal, s a diákoknak rendezett népdal-verseny győztesének járó dedikált Kodály-fotót – bár nem személyesen Kodálytól vette át – mai napig

lakása falán őrzi. Zeneakadémiai hallgatóként került újra személyes kapcsolatba a világhírű zeneszerzővel, a zeneszerzés szakosok számára kötelező népzene órán, amelynek oktatását mestere néhány évvel később rábízza egy szemeszterre. Ezzel kezdődött évtizedeken át tartó pedagógiai munkássága.

Az ünnepséget Szőnyi Erzsébet zeneművei keretették, az Intézet művésztanárainak közreműködésével. Dalai közül elhangzott a: *Láng* (Tóth Árpád) és a *Por* (Gyurkovics Tibor) című mű, *Darázs Renáta* (ének) és *Székely Balázs* (zongora), majd zárásként a Bárdos Lajos tiszteletére írt *Hommage à BL* című kis zongoradarab *Novák Anikó* előadásában. A beszélgetés szünetében egy rövid videó-bejátszással felidéztek *A makrancos királylány* című gyermekopera kecskeméti előadását is, amelyet a Kecskeméti Református Általános Iskola diákjai, kórusa állított színpadra, Jámborné Márkus Emőke és Kormányosné Makai Eszter vezetésével.

Az ünnepélyes átadást kiegészítő, Szőnyi Erzsébet életútját bemutató kiállítást *Csányiné Koós Ildikó*, a Kodály Intézet Könyvtárának és Archívumának vezetője állította össze. A gyűjtemény az archívumi rendezés és feldolgozás után válik kutathatóvá az érdeklődők számára, a benne található dokumentumok felhasználásához Szőnyi Erzsébet engedélye szükséges.

Polyák Zsuzsanna

SOPRONBAN

Kodály emlékhangverseny

A *Kórus Spontánusz*, amely 2001-ben spontán alakult egy éneklő csoportból, mára már többszörös díjnyertes kórossá, ünnevelt együttesé vált.

Az elmúlt 16 év hazai és külföldi sikereit *Kocsis-Holper Zoltán* karnagy szenedélllyel végzett művészi és szervező munkája, valamint énekeseinek lelkes tudásvágya, az éneklés szeretete és igénye hozta létre. A karnagy útja közgazdasági tanulmányok után a Zeneakadémia karvezetés szakára vezetett, ahol kitűnt önálló előadói elképzeléseivel, és egyre inkább, saját kórusával gyakorlatot szerzett kórusvezetői erőnyeivel. A fiatal karvezetők hazai és nemzetközi versenyeinek díjazottja, 2008-ban nyertese és közönségdíjasa időközben énekesként is diplomát szerzett. Mint muzsikus sokoldalú tudás birtokába jutott, amely lehetővé tette számára, hogy 2016-ban a Nemzeti Énekkar tagja, és a vezetőkar-nagy helyettese legyen. Így egy éve már saját kórusa, a szervezetében amatőr, eredményei szerint a profi szintet közelítő kórus mellett hivatásos kórossal is dolgozik. A kétféle „munkakör” érezhetően kiegészíti, segíti egymást. A kórus és karnagyja szoros szakmai és baráti kapcsolatának sikert hozó megnyilvánulásainak tanúja lehettem, és a zenei-előadói képességeket fejlesztő munkájukból fakadó élményt adó előadásai-kat az elmúlt néhány évben többször és örömmel hallhattam.

Június 23-ára meghívást kaptam, így újabb lehetőségem nyílt, hogy részt vegyek a Kodály Zoltán műveinek válogatását megszólaltató emlékhangversenyen, Sopronban. A koncertnek a Soproni Egyetem Lámfalussy Sándor Közgazdaság Tudományi Kar Aulája adott igen kellemes helyszínt.

A kettős évforduló évében a világhírű zeneszerző előtt tisztelgő ünnepi műsor megidézte a komponista sokoldalú művészetét. A kórusművek között hallhattunk zsoltárfeldolgozást, magyar költők verseire komponált darabokat és népdalfeldolgozást. A karnagy egyben műsorvezető, közvetlen hangú közszöntője után rövid ismertetőkkel készítette elő a művek megszólalását.

Az első három kórusműben (A 121.genfi zsoltár, Békesség-óhajtás, Szép könyörgés) áhítat és indulat egyaránt kifejező deklamációval szólalt meg a szöveg mondanivalóját magas szinten megvalósító előadásban. A minden dinamikai fokozatban megmutatkozó telt hangzás, kimunkált kiejtés, biztos műismeret az egész hangverseny alapélményét adta, amelyhez a zenei formálás, értelmezés világossága társult. Az együttes előadói erőnei, ezek között is szuggesztivitásuk azonnal megragadta a közönség figyelmét és egyetlen érzelmi körbe vont a jelenlevőket. Az arányos szólamok egymásra mindig figyelő „kamaramuzsikálása” sok emlékezetes pillanatot szerzett.

A koncert hangszeres közreműködői, Árvainé Nezvald Anett (hegedű) és Horváth Ábel (zongora), az Epigrammák sorozatból 6 kis tételt játszott. A művészek úgy énekeltek hangszereiken, hogy közben szinte hallottam a gyönyörű Kistétényi Melinda-szövegeket.

A második kórus-blokkban két mű szerepelt: a Csalfa sugár, amelynek előadásában volt-kórustagok csatlakoztak a nőikar jelen énekeseihez, és a Sík Sándor Te Deuma. Arany János szeretetteljes intése és a pap-költő hálaadó imádsága is őszinte, mély átéléssel hangzott el.

Újabb hangszeres „közjáték” az 1905-ben komponált Adagio volt, annak kevésbé ismert első formájában, hegedűn és zongorán szólalt meg. A két művész érzelmgazdag muzsikálással kapcsolódott az előző kórusművek lelki tartalmához.

A hangversenyt megkoronázó befejező számot, a Mátrai képek színes tablójának első soproni előadását a város több kórusának összkara adta elő. A méltán rendkívül népszerű kórusmű előadásának lehetősége és a vendéglátó *Kórus Spontánusz* kedves hívása vonzotta egyetlen együttes a *Fidelissima Kórus*, a *Liszt Ferenc Vegyeskar*, a *Gárdonyi Zoltán Református Kórus* énekeseit.

A nagyszerű koncert a KÓTA és a Magyar Kodály Társaság szakmai támogatásával valósult meg, mely szervezeteket szeretettel és örömmel képviselte *Bencsik Erzsébet* és *Hartyányi Judit*. A helyi Horváth József Zeneiskola és AMI igazgatója, *Lamperth Tünde* és a Pro Kultúra Non-profit Kft. kulturális csoportvezetője, *Kóczián Péter* is megtisztelte jelenlétével a jeles eseményt. Köszönet a soproniak muzsika- és ügy-szeretetéért!

A Kórus Spontánusznak és karnagyának *Kocsis-Holper Zoltánnak* további hittel végzett munkát, sikert, örömet adó élményt kívánunk!

Hartyányi Judit

ÉRD

Országos Kodály Zoltán Műveltségi vetélkedő

2016. szeptember 30. – 2017. június 10.

A Kodály Zoltánt 2017-ben ünneplő kettős évforduló tiszteletére, az *Érdi Körösi Csoma Sándor Általános Iskola*, Országos Műveltségi vetélkedő tervezését kezdeményezte, és rendezését vállalta.

A részvételt, Megyei Jogú Városok Általános- és Középiskoláinak, valamint Alapfokú Művészetoktatási Intézményeinek hirdették meg. A versenyjellegű országos műveltségi játék fővédnöke Kodály Zoltánné Péczely Sarolta, Dr. Aradszky András országgyűlési képviselő és Dr. Hoppál Péter kulturális államtitkár. Védnökei: Prof. Szőnyi Erzsébet és T. Mészáros András polgármester.

A hatalmas szervező munkát *Maitz Ferenc* a Körösi Csoma Általános Iskola igazgatója és *Rápli Györgyi* az iskola énektanára vállalta és vezette. A többfordulós helyszín minden esetben az érdi iskolában volt, ahol az iskola tanárai, munkatársai teljes összefogásban támogatták ezt a nagyszerű feladatot.

19 város iskoláiból közel ezer gyerek jelentkezett, 6 fős csapatokkal. A többfordulós versenyben összesen 86 csoport vett részt. A Műveltségi vetélkedő irányításában két műsorvezető dolgozott:

Varga Károly és *Magyar Kornél*.

Összegegyeztetett kérdés sorozataik emlékeik felidezésére, gondolkodásra, gyors reagálásra inspirálták a versenyző csoportokat.

Legjobb eredményeikkel hat csapat került be a döntőbe. A döntőt június 11-én a Művészetek Palotájának Üvegtermében tartották.

A zsűri elnöke *Prof. Szőnyi Erzsébet*, tagjai *Sebestyénné Farkas Ilona* és *dr. Ittész Mihály*

Az esemény kulturális rangját és zenei jelentőségét „Ünnepi köszöntőjében” *Dr. Aradszki András* országgyűlési képviselő méltatta.

Tisztelt Pedagógusok!
Tisztelt Versenyzők!
Tisztelt Zsűri!
Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Örömmel és büszkeséggel tölt el, amikor a kultúra hagyományait folyamatosan őrző és megújító városunk, Érde valamely országos kulturális rendezvény szereplője, sőt főszereplője lehet. Néhány éve a Liszt Ferenc Emlékév keretében Érde által meghirdetett és szervezett zeneműveltségi vetélkedővel hívtuk fel magunkra az országos közvélemény figyelmét. Ma pedig ismét egy olyan országos verseny döntőjén vagyunk jelen, amely a magyar zenei kultúra egyik legnagyobb alakja, Kodály Zoltán emléke és öröksége előtt tiszteleg.

Az elmúlt években nem egy olyan kezdeményezésnek adott otthont Érde, amely hamar túllépett Pest megye legnagyobb városának határain. Az ifjú költőket díjazó, immár rangosnak számító, a Magyar Írószövetséggel közösen alapított és minden évben a Magyar Kultúra Napján átadott Bella István díj; az irodalom jeles személyiségeinek részvételével lezajlott „Kossuth-díjasok Érden” programsorozat; a már említett Liszt-

verseny után ezúttal ismét a zenéé s a zenetörténelem egyik legnagyobb alkotójáé és zenepedagógusáé a főszerep. A zeneműveltségi vetélkedő döntőjébe jutott diákok, csapatok hosszú és nehéz, ám minden bizonnyal sok örömmel és tudást hozó munkával járó utat tettek meg. De nem lehetnek csalódottak a már kiesett csapatok tagjai sem, hiszen részvételükkel hazánk zenetörténelmének egyik legnagyobb alakja előtt tisztelgettek.

„*Mondd meg nekem, mit dalolsz, megmondom, ki vagy*” – vallotta Kodály Zoltán. S hogy mennyire komolyan gondolta ezt, arról történetek sora szól, például hogy rendszeresen megállított gyerekeket az utcán, hogy tudnak-e szolmizálni, tudnak-e népdalokat.

Mert pontosan tudta, hogy a zene életünk egyik legmeghatározóbb élménye. Hiszen az édesanya is dúdolva, énekelve nyugtatja, altatja csecsemőjét. Mert a dallam semmihez sem fogható lelki harmóniát képes létrehozni. A zene közös nyelvet teremt, olyan módon szól az életről, amelyet mindenki ért, de legalábbis átérz. Az így épülő közösség pedig építő energiáival nagyszerű tetteket hajthat végre.

A Kodály Múzeum beköszöntőjében olvasható: „Visszanézni a megtett útra, akár hegyek közt, akár az életben, nem szerettem soha. Mindig csak arra néztem, ami előttem volt” – írta Kodály, összegyűjtött írásainak, a Visszatekintésnek előszavában. S ha most mi visszatekintünk a „megtett útra”, Kodály példájából az előttünk álló küzdelemhez merítünk erőt. Küzdelemhez a műveltségben és emberségben megújult Magyarországéért. Azért, hogy tisztán énekelhessük egy szolamát annak a Kodály megálmodta „kozmosz karműnek”, melynek jellegje: *Örvendjen az egész világ!*

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Szeretném ezúton is megköszönni a pedagógusoknak és a szülőknek azt az állhatatos munkát és támogatást, amellyel felkészítették a versenyzőket erre a versenyre. Köszönet illeti az érdi Kőrösi Csoma Általános iskola vezetését, s kiemelten a verseny ötletgazdáját, Maitz Ferenc igazgató urat; Ráplai Györgyi karnagyot, a Magyar Zeneiskolák és Művészeti Iskolák Szövetsége elnökhelyettesét, Artisjus-díjas zenepedagógust, a verseny szakmai koordinátorát és a verseny valamennyi támogatóját. És köszönet illeti természetesen azokat a versenyzőket, illetve az őket felkészítő pedagógusokat, akik a versenyen való részvételükkel is hirdetik a magyar kultúra, a zene és Kodály Zoltán nagyságát. Valamennyi döntőbe jutott csapatnak sok sikert kívánok!

A Kodály Zoltán zeneműveltségi Vetélkedő döntőjét ezennel megnyitom!

* * *

A fölített kérdések és válaszok, a zenei bejátszások élénk izgalommal töltötték el a versenyzőket. Sok örömmel, itt-ott kis csalódással vették tudomásul saját eredményüket, amit a ponttábla folyamatosan kimutatótt. Izgulásra volt alkalom. A csoportoknak egyik feladatként önálló zenezámmal is kellett szerepelnie. És végül éppen ez döntötte el a végső

eredményt. A szoros versenyben együtt haladó érdi és kecskeméti csoportban végül az utóbbi lett a győztes.

A műveltségi kérdések eredménye:

A műveltségi kérdések eredménye:

I.	Érd	96
I.	Kecskemét	96
II.	Eger	87
III.	Salgótarján	80
IV.	Nyíregyháza	78
IV.	Szolnok	78

A zenei produkciók utáni végeredmény:

A zenei produkciók utáni végeredmény:

I.	Kecskemét	126
II.	Érd	123
III.	Eger	114
IV.	Salgótarján	108
V.	Nyíregyháza	107
VI.	Szolnok	105

A verseny befejeztével elismerő szavak és köszönet hangzott el a csoportokat felkészítő tanárok felé. A különböző Egyesületek, szervezetek részéről minden versenyző csoport gazdag jutalomra részesült, amit örömmel vettek át a jelenlévők elismerő, nagy tapsa közepette. Ám a legnagyobb, igaz elismerést *Szőnyi Erzsébet* záró szavai jelentették:

Itt mindenki nyertes, mert olyan tudás birtokába jutottak mely marandó és olyan élményt szereztek, ami egy életen át büszke örömmel tölthet el valamennyi résztvevőt!

Befejezésül itt írásban rögzíthetjük köszönetünket *Maitz Ferenc* igazgató, *Ráplí Györgyi* énektanár és az érdi közösség felé, ezért az ország ifjúságát megmozgató remek kezdeményezésért, a százfelé ágazó munka zökkenő mentes lebonyolításáért. A magyar zenei nevelés jelentőségét és értékét jelenti, hogy meg tudták szerezni a szakma legkiválóbb szakembereinek közreműködését, és a szponzoráló támogatók segítségét.

Példamutató munkájukhoz további sok sikert kívánunk.

Márkusné Natter-Nád Klára

Forrai Katalinra és Kodály Zoltánra emlékezünk a 2016–2017-es tanévben

*Az „Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel” Óvodapedagógusok
Országos szakmai egyesületének visszaemlékezése*

Forrai Katalinnak, egyesületünk volt tiszteletbeli elnökének emléknapjára gyűltünk össze 2016. szeptember 24-én, amikor születésének 90. évében és napján, méltatni tudtuk magyar és nemzetközi kisgyermek-kori zenepedagógia kiváló mesterét. Őt, aki egy életen át Kodály Zoltán személyes tanítása alapján szívügyeként kezelte az óvodai zenei nevelést.

Ma is azt érezzük, hogy Kati néni mindig itt van köztünk, hiszen nap mint nap énekeljük összegyűjtött énekes gyermekjátékait, amin óvodapedagógusok generációi nőttek fel a hatvanas évektől.

E nap gyönyörű pillanatokot rejtett magában. Elsőként a gyermekek érzelem-gazdag, személyiségüket építő játéka örvendeztetett meg bennünket, amely Kati néni természetes, élményszerű játékára emlékeztetett. *Makai Ildikó Mária*, a püspökladányi Árpád Úti Óvoda tag-óvodavezetője, óvodapedagógusa megmutatta az összegyűlt kétszáz óvodapedagógusnak, hogy mi azt képviseljük az énekes játékok tanításunkban, amit mesterünktől megtanulhattunk.

A visszaemlékezés fénypontja volt, hogy Forrai Katalint újra láthattuk az elkészült portré- és gyermekeket tanító, nevelő filmjében, melyet egy pályázat keretében a kecskeméti Kodály Intézet készített el, *dr. Nemes László Norbert* igazgató úr támogatásával. *Forrai Katalin új portréfilmje* kiváló visszatekintést adott a munkásságáról, arról a hitéről, melyet tiszta szívvel képviselt egy emberöltőn át. A filmet, a sok-sok felvételéből válogatta össze *Mélykútiné Dietrich Helga* és *Gróh Ilona*. Az emléknapon ők beszéltek e gyönyörű, közös munkájukról, amelyhez csak gratulálni lehet, mert olyan felemelő pillanatokat emeltek ki életéből, amely példaként hatott minden óvodapedagógusnak.

Szinte megfogalmazhatatlan élmény volt az is számunkra, hogy újra együttjátszhattuk azokat a dalos játékokat, amelyeket annak idején Kati nénnel játszhattunk, és tovább tudtuk adni a fiatal óvodapedagógusoknak azokat a módszereket, amire fiatal korunkban felhívta a figyelmünket. Nagy örömmel töltött el bennünket, hogy Kati néni családját fia, *Vikár Tamás* képviselte a rendezvényen, melyet ezúton is tisztelettel megköszönünk neki.

Ez a tanév új megemlékezésekre inspirált bennünket, hiszen Kodály Zoltán halálának 50. évfordulóján be tudtuk mutatni, hogy az óvodapedagógusok ebben az egyesületben hirdetik és élik a közös éneklés örömét, és Ők igazán fontosnak tartják a közös éneklés lélekfelemelő hatását. Ez év áprilisában került megrendezésre a IV. Óvodapedagógusok Országos Kórusfesztiválja, ahol 11 óvodai kórus kulturált kórusmuzsikája

csendülhetett fel a püspökladányi Református Templomban. Vendégünk volt a szarvasi és a nagyváradai főiskolák hallgatói és gyakorlatvezető óvodapedagógusainak kórusai, a gyermekekkel együtt szereplő kórusok, kamarazenekarral együtt fellépő kórus, egyházi óvodák kórusai, kiváló népdalkörök, akik nemes egyszerűséggel adták elő Kodály Zoltán, Szőnyi Erzsébet, Bartók Béla műveit. Nagy örömünkre a kórusok a KÓTA elismerő oklevelében részesültek, melyet *Dr. Márkusné Natter-Nád Klárától*, a Kodály Társaság elnökségi tagjától vehettek át.

E rendezvényt követte egy nagy ívű Szolnoki Kodály emlék-koncert, melyet *Rigó Éva*, a Szolnoki Kodály Kórus volt karnagya szervezett meg. Finnországból járt Szolnokra, hogy a régi tanítványaival, volt kórustagokkal és a budapesti kórusával megrendezhesse Kodály tiszteletének adózó koncertet. Erre a koncertre az egyesület is meghívás kapott, ahol a kis óvodások, a kis aprószentek, úgy énekelték Kodály Zoltán: Cirókamaróka felelgetős játékát, mint az angyalok. Köszönjük e koncert megálmodójának, hogy mi is megemlékezhetünk Kodály Zoltán óvodákat érintő munkásságáról, és elmondhattuk, hogy követjük a XXI. században is azt az értéket, amit ránk hagyott.

Június is tartogatott a zenét kedvelő óvodapedagógusoknak, egyesületi tagjainknak továbbképzési lehetőséget a XLIV. Óvodapedagógiai Nyári Egyetemén, melyet a Bács-Kiskun Megyei TIT szervezetével közösen rendeztünk meg. A kőszegi Nyári Egyetem az óvodai zenei tehetőség gondozással foglalkozott, ahol előadóként fogadhattuk *dr. Ittész Mihály* elnök urat, a Magyar Kodály Társaság elnökét, aki „Kodály Zoltán és az óvodai zenei nevelés” témájával megalapozta a háromnapos rendezvényt.

Örülünk annak, hogy egy tanév ennyi zenei tanulási lehetőséget, megemlékezést adott az óvodapedagógusoknak, egyesületünk tagjainak, amely szemléletformálásával hozzájárulhatott, hogy minél több óvodapedagógus higgyen a zene építő és személyiségfejlesztő erejében.

Nagy Jenőné

A Budapesti Monteverdi Kórus

Jubileumi hangversenye

a budai Ciszterci Szent Imre templomban

2017. május 7.-én

Szeretünk ünnepelni, különösen akkor, ha valami ritka alkalomhoz érkezünk. 2017 kettős jubileumot jelent a Budapesti Monteverdi Kórus számára: idén 45 évesek lettek, s névadójuk pont 450 éve született.

Az együttes igen tekintélyes múltra tekint vissza: még kamarakórusként keltettek feltűnést a „Ki mit tud?”-on, majd az 1976-os Pécsi Kamarakórus Fesztiválon. Karnagyuk megalakulásuk óta napjainkig **Kollár Éva** Liszt-díjas, a Magyar Köztársasági Érdemrend Tiszti Keresztjével kitüntetett művész, a Magyar Művészeti Rendes tagja, aki habilitált egyetemi tanár, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem volt tanszékvezetője, számos nemzetközi kórusverseny zsűritagja, a Magyar Kodály Társaság társelnöke, az Europa Cantat művészeti tanácsadója.

Mivel idővel létszámuk jelentősen bővült, évek folyamán megváltozott a repertoárjuk. A szeretetteljes szigor, a kitartó munka, a következetesen igényes próbák meghozták az eredményt: Európa egyik legjobb vegyeskara lett a Monteverdi Kórus. 1979 óta rendszeres vendégei nemcsak

magyar, hanem külföldi koncerttermeknek, fesztiváloknak is. Legutóbb ez év tavaszán Erdélyben és Salzburgban turnéztak. Szinte felsorolhatatlan az a sok nemzetközi verseny, ahol nagy sikereket értek el. Számos hazai és külföldi díj fémjelzi szerepléseiket (pl. Arezzo, Spittal, Pécs, Sligo, Prága nagydíjai, több első és második helyezés, valamint karnagy-i különdíj). 1982 óta rendszeres közreműködői hangfelvételeknek, s több önálló CD-t is készítették.

Igen széles repertoárjuk feleleli a zenetörténet nagy korszakait a reneszánsztól egészen napjainkig. Műsorukon megtalálhatók a cappella és hangszerkíséretes kórusok, angol és olasz madrigálok, francia chansonok, Bach, Haydn, Mozart, Puccini stb. remekei. Kiemelt figyelmet szentelnek Monteverdi teljes életművének, s előszeretettel mutatnak be kortárs darabokat (pl. Szőnyi Erzsébet, Kocsár Miklós, Orbán György, Daróci Bárdos Tamás, Hollós Máté, Mohay Miklós, Gyöngyösi Levente).

Jubileumi hangversenyükön főként névadójuk műveiből válogattak a Barokk Kamarazenekar (Kállay Gábor művészeti vezető) és Illényi-Szappanos Edit (szoprán) közreműködésével. Előadásukban hallhattuk még Kodály Zoltán Balassi versére készült „Szép könyörgés”-ét. Zárószámként szólaltatták meg a régi tagokkal kiegészítve: *Kodály Esti dalát*.

A magas színvonalú koncertet meghatott szavakkal fejezte be a vezető karnagy és szép csokor kíséretében köszönetet mondott nagyrabecsült professzorainak Szőnyi Erzsébetnek és Párkai Istvánnak.

A hallgatóság nevében további sok sikert kívánunk a Budapesti Monteverdi Kórus dalosainak és karnagyának Kollár Évának.

Nagy Márta

Balatoni kórustábor 2017

A cím akár szokványos is lehetne. Hogy mégis mást takar, mint a megszokott fogalom, azt az **Óbudai Árpád Gimnázium** egyhetes keszthelyi tartózkodása bizonyítja.

Lelkes karvezetők és kórustagok gyakran szerveznek közös felkészítő táborot egy-egy szereplés, fesztivál vagy verseny előtt. A célirányos munka, az intenzív együttműködés megkönnyíti a konkrét eseményre történő felkészülést. A mindennapos, sokszor feszített tempójú, koncentrált éneklés sokszor vezet kimagasló eredményekhez.

A módszer évek óta bevált az óbudai diákok esetében is, azzal a különbséggel, hogy ők egyszerűen „csak” együtt akarnak zenélni. Ennek érdekében hajlandók pénzt, időt és energiát áldozni, s mindezt a nyári szabadság terhére. Sajnos manapság már ritkán tapasztalhatjuk, hogy

a tizenéves korosztály ily nagy örömmel énekel „csak úgy”. 2017-ben tizenharmadik alkalommal jöttek össze a reál- és nyelvtagozatos gimnázium jelenlegi és már végzett tanulói. A tábor alatt általában 4-6 kórusművet tanulnak meg, amit egy zárókoncerten mutatnak be. Példaértékű, amennyire komolyan veszik a diákok a hangversenyt. Természetesen előzménye van annak, hogy utolsó nap másfél órás műsorral tudnak fellépni.

Az idei koncertet – az utóbbi évekhez hasonlóan – a *Baltoni Múzeumban* tartották. A kánikula ellenére összegyűlt nagyszámú közönség igen színvonalas koncert részese lehetett. A klasszicista stílusú épület patinás aulája kedvez a vokális műveknek, így gyakran rendeznek itt kórusfesztiválokat. Az *Árpád kórus* szólistákat is ki tud állítani: mindig van, aki kiválóan fuvolázik, hegedül, zongorázik, klarinétozik, avagy énekel: a „Tiszán innen, Dunán Túl Népdaléneklési Verseny”-nek rendszeres résztvevői – több együttessel is, számos alkalommal kaptak az országos döntőben Kiemelt Arany minősítést.

A gimnázium énektanárai gondoskodnak az utánpótlásról, így többféle korosztályból verbuválják a kis- és nagy kórust. A dicséret egyértelműen a két karvezetőt, *Orosz Erzsébetet* és *Kocsis Attiláné Kun Erzsébetet* illeti. Orosz Erzsébet májusban egy búcsúhangversennyel köszönt el a főállású tanári pályától. Szakmai lelkesedésére vall, hogy a következőkben is tanítja a manapság megengedett heti tíz órában az éneket, s viszi tovább az idősebb gimnazisták kórusát. Már a tavaszi búcsúztatón hallható volt az a nívó, ami sajnos már nem jellemző a magyar középiskolákra. (Bár szerencsére mindig akadnak kivételek!) Megérdemelten lehetnek büszkék magukra, mivel idén a Fővárosi Középpiskolák Minősítő Hangversenyén, melyet a Szent Imre Gimnázium aulájában rendeztek, a KÖTA elnökétől „Kiemelt Arany Minősítés Diplomával” minősítést kaptak, plusz Országos Dicsérőoklevelet, valamint különdíjat a színes műsorválasztásért.

Vendégszólistát is hívtak: egy magyar származású svájci mezzo énekesnő közreműködött a múzeumbeli matinén. *Kádár Viktória*, aki a berni Musik Hochschulén idén diplomázott, Brahms két dalát, s Kodály „Rossz feleség” c. balladáját adta elő hallatlan szuggesztív erővel. (A művészt legközelebb 2017. november 18.-án, a Bárdos Társaság estjén hallhatja a nagyérdemű közönség Budapesten, a Régi Zeneakadémián.)

A keszthelyi hangverseny műsorán elhangzott Pierre Attaignant Tourdion-ja, Petrovics Emil, Udvardy László, Fauré egy-egy darabja, Balázs Árpád „Bodzavirág” c., Daróci Bárdos Tamás „Úszküdár” c., Bárdos Lajos: „Széles a Duna” c. kórusműve, valamint Első népdalrapszódíája, Karl Jenkins „Adiemus”-a, s Billy Joel: „Dream of River” – feldolgozása. Útőhangszereken közreműködtek a gimnázium diákjai, s zongorán e sorok írója:

Nagy Márta

BUDAPESTEN

Pro Cultura Hungarica-díj

Sarah Isabel Bisley új-zélandi karmesternek az Aorangi Szimfonikus Zenekar zeneigazgatója és művészeti vezetője részére a magyar zeneművek új-zélandi bemutatása terén szerzett érdemeinek elismerésül Balog Zoltán, Emberi Erőforrások Minisztériuma (EMMI) minisztere Pro Cultura Hungarica emléklapketet adományozott.

A kitüntetést Krucsainé Herter Anikó, az EMMI kulturális kapcsolatokért és fejlesztésekért felelős helyettes államtitkára adta át Budapesten.

Az ünnepség a Kodály Emlékmúzeumban volt, 2017. május 26-án. Köszöntőt mondott *dr. Ittész Mihály*, a Magyar Kodály Társaság elnöke. Laudációt *Szönyi Erzsébet* Kossuth-díjas zeneszerző mondott:

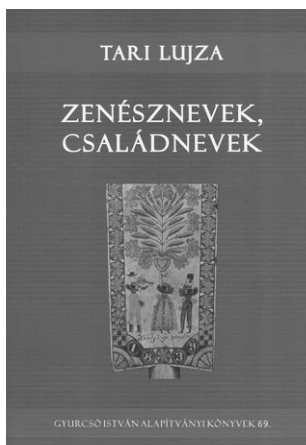
Abban a szerencsés helyzetben vagyok, hogy Sarah Bisley pályáját első magyarországi megjelenése óta figyelemmel kísérhettem, így tanúja lehettem hazánk, kultúránk iránti lelkes elkötelezettségének. Ennek eredménye nyelvünk elsajátítása, magyar zeneszerzők műveinek ismertté tétele Új-Zélandon, az ott élő magyar közösségekkel való kapcsolata, és a zenekarával adott, magyar zeneművekből alkotott, „Psalmus Hungaricus” nevű hangversenyek sora.

Sarah Bisley csellóművész, karmester az új-zélandi Christchurchben, a Canterbury Egyetemen angol irodalomból és zenéből szerzett diplomát, majd a budapesti Liszt Ferenc Zeneakadémián folytatta cselló tanulmányait *Mező Lászlónál* (1982-85). Csellista karrierjét kamarazenei keretben Európában és Ausztráliában teljesítette ki, majd szóló csellistája lett a bécsi Mariahilfer Operának, ahol segédkarmesterként is működött.

Az ünnepi eseményen részt vett Sarah Bisley férje, fia, pályatársai, tisztelői, New Zealand consulja, *Rezső Sárdi*. A Kodály Társaság, a Liszt Akadémia elnöke, tagjai, meghívott vendégek, újságírók.

Készítette: Közéleti Gazdasági Krónika. Szöveg: *Szabados Julianna*.
Megjelent: Krónika Videómagazin.

Tari Lujza: Zenésznevek, Családnevek

Nyelv- és zenetudomány határterületéhez tartozó kutatásról ad számot az MTA Bölcsészettudományi Központ Zenetudományi Intézetében 2017. május 11-én bemutatott kiadvány, amely meglehetősen (de nem szokatlan) késedelemmel egy 2009-2010-ben végzett – és azt megelőző sokévtizedes – anyaggyűjtés eredményeit teszi teljes terjedelmében közzé.

A Kárpát-medencei hatósugarú pályázatot, amely az adatok összegezésére alkalmat kínált, az Oktatási és Kulturális Minisztérium és az Anyanyelv-apolók Szövetsége írta ki *Régi magyar mesterségek családneveink tükrében* címmel, még 2009-ben, erre nyújtotta be Tari Lujza a *Zenésznevek, mu-*

zsikálással kapcsolatos személynevek című dolgozatát. Munkájában áttekinti egyfelől a hangszerneveket és változataikat, azok tér-időbeli elterjedését, másfelől a zenészfoglalkozásból kialakult családnevekre vonatkozó történeti adatokat, ugyancsak tér-időbeli elterjedésük szerint csoportosítva, sőt az utcanévadási szokásokkal kapcsolatban utal a téma lehetséges tepelüléstörténeti kapcsolódásaira is (zenészek utcája).

Tari Lujza a zenész mesterségből kialakult családneveket tekinti át a teljesség igényével, történeti dokumentumokra és orális hagyományra széleskörűen alapozva (de, mint előszavában írja, a forrásokra vonatkozóan a teljesség igénye nélkül). Dalos, Énekes, Kántor; Cimbalmos, Citerás, Dobos, Száldobos (utóbbi a felfüggesztett deszkalapra utal, amely olykor a harangot is helyettesítő „szent deszka”, 35. o.), Furulyás, Fuvolás, Dudás, Gajdos, Csimpolyás, Harangozó, Hegedűs, Kontrás, Cigány (a szórakoztató zenészmesterséggel összefüggésben, nemzetiségtől függetlenül is), Kobzos, Kürtös, Lantos, Kíntornás, Orgonás, Regös (mint középkori énekmondó), Sípos, Trombitás, Virginás – egy ilyen tartalomjegyzékszerű felsorolásból is kitűnik, hogy a téma számos tájnyelvi, nemzetiségi és hangszertipológiai vonatkozással bír, amelyekre a könyv részleteiben is kitér. A hangszertipológiai nehézségek közé tartozik például, hogy a kobzos jelenthet lantost, a lantos sokszor, a kíntornás talán mindig tekerőst, hogy mifajta gyűjtőnév a sípos, vagy a könyvbemutatót levezető Dalos Anna által említett falkép: a Zenetudományi Intézettől nem messze található Trombitás utcai sarokházon ábrázolt zenész *vadászkürtön* játszik.

A könyv a középkortól a 18. század végéig tekinti át a zenész foglalkozásnévből képzett családneveket (kiegészítve az utolsó évszázad publikus folklór-adataival), és von le belőlük a hangszerhasználat és a zenélési szokások tér-időbeli elterjedésére vonatkozó következtetéseket, mert, mint az előhangban olvassuk, a névadási szokások változásával foglalkozás és vezetéknev már nem kapcsolódik szükségképpen össze. (Lazább kapcsolódásra utaltak – humornal fűszerezve – maguk a dalnyvbemutatókn közreműködő tudósok-művészek: a zenetörténész Dalos Anna és a zongorista-organista Lantos István, aki azt is megjegyezte: nem érti, hogy *Geiger György* hogyan mer trombitálni.)

A Szlovákiai Magyar Művelődési Intézet (régábbi nevén CSEMA-DOK) és igazgatója Huszár László jóvoltából 2016-ban megjelent A5 formátumú, 100 oldalas kiadvány hatalmas folklorisztikai, irodalmi és történelmi forrásanyagot és szakirodalmat dolgoz fel, utóbbiak között irodalomtörténeti, zenetörténeti, folklorisztikai, organológiai, nyelvtörténeti munkák, szaklexikonok, szótárak szerepelnek; a felsorolt 88 mű ötödét Tari Lujza saját munkái teszik ki. A kiadó és a szerző-szerkesztő közötti együttműködés különben nem ezzel a kiadvánnyal indult: a dunaszerdahelyi intézmény adta közre a *Szlovákiai magyar népzene. Válogatás Tari Lujza népzenegyűjtéséből* (1983–2006), a *Bartók Béla hangszeres magyar népzenegyűjtése*, valamint a felvidéki gyűjtő anyagára támaszkodó *A kolonyi templom előtt. Válogatás Űrge Mária népzenegyűjtéséből* című, 2004–2011 között megjelent könyveket (a Tari-gyűjtést CD-melléklettel). A példaértékű együttműködésben kifejezésre jut az anyaországi és felvidéki magyarság összetartozása, de a két nép (régábbi nevén tót és a magyar) történelmi és hagyományközössége is.

A könyvet *dr. Balázs Géza* nyelvész, néprajzkutató, tanszékvezető egyetemi tanár mutatta be a Zenetudományi Intézet koncerttermét megtöltő közönségnek, a Zenetudományi Intézet nevében *dr. Richter Pál* igazgató köszöntötte a megjelenteket, a bemutatón a házigazda szerepét *dr. Dalos Anna* tudományos főmunkatárs, kutatócsoport-vezető töltötte be, a kiadás háttéréről *Huszár László*, a Csemadok Művelődési Intézet igazgatója szólt. A programot élőzene gazdagította: *Lantos István* zongora- és organaművész, az MMA rendes tagja magyar témákra improvizált, *Szlama László*, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Népzenei Tanszékének tanára kobozzal kísért énekeket adott elő, *Zsikó Zsuzsanna* egyetemi hallgató énekelt (egyebek között dudánótákat), *Istvánfi Balázs* tanár dudán játszott, végül egy, ugyancsak hallgatókból álló „vonósbanda” zárta a programot. A közönség pedig, a kiadó jóvoltából, ajándékként vihette magával a bemutatott könyvet.

Tari Lujza: Zenésznevek, családnevek. 2016, Dunaszerdahely, Szlovákiai Magyar Művelődési Intézet. Gyurcsó István Alapítványi Könyvek 69. 100 p. A Szlovák Köztársaság Kormányhivatala támogatásával.

Köteles György

Vikár László búcsúztatása 1929. június 8.– 2017. május 12.

Kedves gyászoló család, tisztelt gyülekezet!

A Magyar Tudományos Akadémia Bölcsészettudományi Központjának Zenetudományi Intézete nevében fájó szívvel búcsúzunk Vikár Lászlótól az intézet nyugalmazott tudományos tanácsadójától, a zene-tudomány doktorától, Akadémiai-, Erkel-, Széchenyi- és Magyar Örökség díjjal kitüntetett egykori kollégánktól.

Életpályája olyan alappilléreken állt, amelyek felé elsősorban szeretve tisztelt mestere, Kodály Zoltán szellemisége vezette: a kóruskultúra fejlesztése, a népzene-tudomány művelése és a zenepedagógiai működés. Az 1947/48-as tanévtől a Zeneakadémia ének-zenetanár és karvezető szakán tanult, majd 1952-től a Kodály Zoltán által indított népzene-tudományi szakra iratkozott be. Diplomája megszerzését követően 1956-59 között Kodály aspiránsaként kandidátusi fokozata megszerzésére készült. Mindig büszke volt rá, hogy ő volt az egyetlen tudósjelölt, akivel Kodály személyesen foglalkozott, aki javasolta számára a finnugorok és a környezetükben élő török nyelvű népek zenéjének kutatását is. Tanulmányai mellett lelkesen vezetett egy munkás férfikórust, majd Kodály javaslatára és az ő nyomdokain, már 1953-ban gyűjtött Karádon. (Ebből 2000-ben adott ki egy válogatást.) 1954-től kezdve idősebb kollégáival és önállóan, a magyar nyelvterület számtalan pontján végzett népzene-gyűjtést Baranya megyétől Vas- Nyitra- és Nógrád és megyén Zemplén át Csík, Udvarhely, Háromszék megyéig.

A kandidátusi fokozat megszerzésével 1960-tól a Magyar Tudományos Akadémia Népzene-kutató Csoportjába került tudományos munkatársként, egyben tudományos titkárként. Az 1974-től új szervezeti keretek közt MTA Zenetudományi Intézet név alatt működő intézmény Népzenei Osztályát 1977-1991-ig vezette, közben 1981-84 között az intézet igazgatóhelyetteseként is vállalt feladatot.

Addigra kutatóként már komoly nemzetközi ismertség és elismertség övezte, hiszen az 1958 és 1979 között Bereczki Gábor nyelvessel a volt Szovjetunió európai keleti részén több finnugor és török nyelvű nép körében, 6-7000 ezer kilométernyi területen végzett gyűjtésük eredménye megjelent vaskos kötetek, tanulmányok, lemezkiadások formájában, és hangzott el hazai és nemzetközi konferencia előadásokon. E forrás-kiadások közül elsőként a cseremisiz népzénet bemutató kötet jelent meg 1971-ben, utolsóként a tatár 1999-ben. A kutatások eredményeit tartalmazó további kötetek a csuvas és a votják népzénet tárják az olvasó elé, a másik két kötethez hasonlóan aprólékos dallamlejegyzésekkel, az eredeti

nyelven elhangzott szövegekkel, azok magyar fordításával és angol nyelvű dallamelemzésekkel, bevezető tanulmányokkal. Ő szerkesztette Adnan Saygun Bartók török gyűjtését bemutató kötetet is.

A többi finnugor nép zenéjét tanulmányokban mutatta be, egy-egy zenei, szerkezeti, vagy műfaji kérdést tárgyalva. 1989-ben a Volga-Káma térségében végzett kutatásra alapozott témával elnyerte a zenetudományok doktora címet.

A hazai szakma időnként sürgette, hogy írjon egy átfogó, a finnugor kérdést, a Volga-Káma térséget egyben láttató könyvet. Bár Vikár László már fiatalon járt Kínában, a magyarság és zenei rokonság szálait kutatva pedig megfordult Mongóliában, Törökországban, Bulgáriában és több ízben Finnországban, nem akart elhamarkodottan véleményt formálni. 1993-ban aztán megjelent *A Volga-Kámai finnugorok és törökök dallamai* c. könyve, mely a kiváló kutatástörténeti összefoglaláson kívül alapvetően újat hozott mind az areális kutatás, mind pedig az egymásra rétegződött különböző stílusok vizsgálata szempontjából. A rendszerváltást követően 2000-ben még egy utolsó udmurt útra nyílt lehetősége, amelyen a tágabb néprajzi-nyelvészeti szakmát képviselő fiatal kollégáival vett részt.

Munkájára a különböző tudományos bizottságok, társaságok is igényt tartottak: tagja volt az MTA Uralisztikai (Finnugor) Komplex Bizottságának, valamint 2005-ig éveken át a Zenetudományi Bizottságnak. 1975–93-ig a Nemzetközi Kodály Társaság alelnökeként, 1978–84 között a Magyar Kodály Társaság alelnökeként, 1970–96 között pedig az ICTM magyar nemzeti bizottságának ügyvezető elnökeként működött.

Tudományos munkái között a fő hangsúlyt a Volga-Káma térségében végzett feltárások jelentik, nem feledkezhetünk meg magyar gyűjtéseinek területi-tematikai sokrétűségéről sem, így a Karancs hegységben és az Ipoly völgyben végzett gyűjtésekről, Kodály Zoltán nyomában folytatott, számára kedves Zoboralji gyűjtésekről. Még két dolgot emelek ki, mely nevét egyben Vikár Bélával is összekapcsolja. A hagyományban fennmaradt egyetlen egysoros dallamunk az őshazából magunkkal hozott regölés, melyet Vikár Béla 1903-ban Udvarhely megyében, Kénoson vett fonográfra. Vikár Lászlónak 1963-ban szinte változatlan formában még sikerült ugyanott magnetofonra vennie. Udvarhely megyei gyűjtése egyben a legrégiesebb elemekben bővelkedő egyházi népénekeknek is gazdag tárháza. Közülük is kiemelkedik a lövétei templomi gyülekezet által magyarul énekelt *Te Deum*. Vikár Béla erdélyi gyűjtőútjairól ő írt részletes és távoli rokona munkásságát méltató tanulmányt.

Gyűjtő, kutató, és az eddig nem említett ismeretterjesztő munkái mellé társult a tanítás. 1960-tól 1995-ig a Kodály módszer egyik szószólójaként rendszeresen tanított több amerikai és kanadai egyetemen, idehaza pedig 1970-től magyar és külföldi hallgatók egész sorát oktatta a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetemen.

Amit eddig elmondhattam, tartalmas és távolról sem könnyű életút, elég csak a népzene gyűjtések igen kemény éghajlati, nehéz közlekedési, egészséget kikezdő étkezési viszonyaira gondolnunk. Elég a generációját sújtó háború, forradalom és politikai történések eseményeit hozzátennünk. Munkái mögül láthatjuk hihetetlen szorgalmát, de azzal nem tudunk eleget Vikár Lászlóról, az emberről. Bár szoros munkatársi környezete haragos és megbántott arcát is láthatta, ő mindig ugyanaz a tiszta ember volt, magas erkölcsi normákkal, amelyhez a neveltetés, a premontreiek gimnáziumában tanultak és biztos családi hátere adták az alapot. Akik közel kerülhettek hozzá – engem ez a megtiszteltetés ért –, azok megismerhették az őszinte, szeretetreméltó, elismerésre és szeretetre vágyó, embertársaival szemben rendkívül korrekt, rendszerető, nagyon jó humorú beszélgetőpartnert és lebilincselő stílusú mesélőt is. Kiváló angol és francia nyelvtudása váratlan helyzetekben is képessé tette jól felépített, rögtönzött előadás megtartására.

Együtt dolgozásunk nemcsak a Magyar Népzenei Antológia II. egységének szerkesztésére korlátozódott. Hogy csak néhányat emeljek ki: a Zeneakadémián az 1970-es évek közepétől amolyan tanársegédjének tekintett, mely az 1980-as évektől állandósult és hangszeres zenei témájú előadások tartásán kívül külföldi útjai alatti helyettesítésekre is kiterjedt. 1982-ben az intézetből együtt vettünk részt Galántán a Kodály centenáriumi ünnepségen, előadással. Felkért Volga-vidéki hangszeres anyagának feldolgozására, amelyet elvégeztem és 1988-ban nemzetközi konferencián bemutattam. 1996-ban engem kért fel az ICTM Magyar Nemzeti Bizottsága elnöki feladatainak ellátására, könyvkiadóján keresztül pedig a *Volgán innen, Volgán túl könyve kiadására szóló pályázati ajánlásra*. 2004-ben 75. születésnapján a Magyar Rádióban köszönthettem őt, s Medárd naphoz, születésnapjához közeledve immár búcsúznunk kell tőle.

Gazdag tudományos élete, tanítása, embersége a hazai és egyetemes népzene kutatás valamint zenepedagógia nagy vesztesége. Nevét jelentős kiadásban megjelent munkái teszik maradandóvá. Népzene gyűjtéseiből még sokan fognak profitálni, mind a tudományos életben mind a népzene aktív előadóiként.

Kedves Kolléga, tisztelt Tanár Úr nyugodjon békében!

Tari Lujza

Elhangozott a Bazilikában a temetési szertartáson, 2017. június 2-án.

BÚCSÚZUNK

A Magyar Kodály Társaság Tagjaitól

Bencze Lászlóné dr. Mező Judit

elhunyt 2017. június 30-án, életének 85. évében

Nyugalmazott főiskolai tanár, igazgatóhelyettes, népzenekutató. A sárréti és a hajdúsági népzene gyűjtésének, feldolgozásának és az utókor számára történő élő megőrzésének, a kodályi örökség továbbvitelének egyik legkiválóbb személyisége. Püspökladány és Szeghalom díszpolgára, Szeghalom a Mező-család otthona volt. A temetésen egykori tanítványa *Balogh Sándor* (a Zeneakadémia citera tanára) és a *Sárréti Népdalkör* vezetője mondott méltató búcsúbeszédet, azt követően a Népdalkör dalosai vettek végső búcsút a gyönyörű népdallal: „Erdő mellett estvéledtem”.

A Magyar Kodály Társaság Hírei számára gyakran és nagyon szívesen írt, különböző emlékeit és tudományos kutatásait megelevenítő cikkeket. Első alkalommal a 2006/3-as számban jelent meg írása: Énekiskola Tarhoson címmel. A legutolsó: 2017/2-es számban Püspökladányról és a Sárréti napokról. Levelezésünkben ennek a folytatását ígerte...

Hiányzik szeretetteljes lénye, nyugodjék békében!

Vig Józsefné Ernőfy Györgyi

elhunyt 2017. július 26-án, életének 87. évében

„Mert ami elmúlt, az csodálatosan kísért az én dalomban még,
Mert aki meghalt az időben, úgy van fölöttem, mint az ég.”

Kosztolányi Dezső költői megfogalmazásával emlékezhetünk, a Budapest, VI. kerület Bajza utcai Általános Iskola legendás énektanárára. A zene szeretete élete végéig kísérte.

A Magyar Kodály Társaság rendezvényeinek állandó látogatója volt. Mindig örömmel köszöntöttük körünkben.

Emlékét el nem múló szeretettel őrizzük!

Dr. Falvy Zoltán

elhunyt 2017. június 15-én, életének 89. évében.

A MTA Zenetudományi Intézet volt igazgatója, nyugalmazott tudományos tanácsadója, több mint fél évszázadon át állt az intézmény szolgálatában. 1961-től segítette a Bartók Archívum létrehozását.

Búcsúztatásán a Farkasréti temetőben méltatói *Balogh György* a Rotary klub nevében és *Dr. Tallián Tibor* a Zenetudományi Intézet ny. igazgatója, hangsúlyozták közösségteremtő emberi magatartását, sokirányú szakmai munkásságát, és sokra értékelték, hogy tudományos munkássága mellett életművének maradandó emléket állíthatott a Zenetudományi Intézet jelenlegi otthonának kialakításával és megszervezésével a budavári Erdődy-Hatvany palotában.

Lavotta János Kamarazenekar
Alapítvány

Magyar Kodály Társaság

Kodály Emlékmúzeum
és Archívum

Széptan Alapítvány

Lavotta János
Alapfokú Művészeti Iskola

Béres
Szólóbirtok és Pincészet

Estók Pincészet

*„Hisszük, hogy az emberiség boldogabb lesz, ha megtanul a zenével
megtöprengeni éni. S aki csak valamit tett ez irányban, már nem él hiába.”
(Kodály Zoltán)*

MEGHÍVÓ

**MAGYAR ZENETÖRTÉNETI KÉRDÉSEK
LAVOTTÁTÓL KODÁLYIG**

Zenetudományi konferencia
az 50 éve elhunyt Kodály Zoltán emlékére,

valamint a
85 esztendő **Bónis Ferenc** köszöntésére

2017. június 15. 10:00 - 17:00

Kodály Emlékmúzeum
(Budapest, Kodály körönd 1.)

Fővédnök:

Kodály Zoltánné Péczely Sarolta

Dr. Hoppál Péter

kulturáért felelős államtitkár

10:00 Köszöntő
Ittész Mihály, a Magyar Kodály Társaság elnöke
Kodály Zoltánné Péczely Sarolta
Fehér József, a Kazinczy Ferenc Társaság elnöke

Kerek Gábor Közlekedő:
Hommage à Kodály Op.304 - bemutató
HANGÁSZNÉGYES

Levezető elnök: **Fehérné Sulyok Éva**

Bónis Ferenc
Kodály és a bécsi Universal Edition

Ittész Mihály
A népdal-rapszódciák Bárdos Lajos életművében

KÁVÉSZÜNET

Kodály: Adagio
Dombóvári János - mélyhegedű
Bojti Eszter - zongora

Tusnády László
Lelkünk tükre
(Kodály Zoltán és anyanyelvünk)

Berlász Melinda
Kodály Zoltán „diadalútja”
a kaliforniai Santa Barbarában

Sziklavári Károly
Háry János kalandozásai Garaytól Kodályig

KÁVÉSZÜNET

Kodály: Székely keserves
Pál Edith Erzsébet - zongora

Tallián Tibor
Eötvös, Jókai, Szigligeti, Erkel.
A Dózsa-téma útja az operaszínpadig

Scholcz Péter
Egy különleges zongoraverseny.
A Kodály tanítvány Frid Géza

Korolenco Ilona
Zádor Dezső,
Kárpátalja zenei életének apostola

EBÉDSZÜNET

15:00
Levezető elnök: **Ittész Mihály**

Gombos László
Aggházy Károly
- egy elfeledett Liszt-tanítvány -

Tátrai Zsuzsanna
Személyes emlékek

KÁVÉSZÜNET

Kassai István
Egy diplomata
a XIX. századból – Széchenyi Imre

Dombóvári János
A Magyar Verbunkos Zene-sorozat
születése és kiteljesedése.
A Lavotta János Kamarazenekar tiz CD-je

Előkészületben

**A
MAGYAR
KODÁLY TÁRSASÁG
HÍREI**

**KODÁLY ZOLTÁN
KÉPZŐMŰVÉSZETI
ALKOTÁSOKBAN**

*Kodály Zoltán születésének
135. évfordulója tiszteletére*

és a

*Magyar Kodály Társaság
alakulásának
40. évfordulója alkalmából*

Szerkesztő:

MÁRKUSNÉ NATTER-NÁD KLÁRA